

Bagsværd bys historie

Bagsværd før udskiftningen

Bagsværd er en af de ældste byer i Gladsaxe sogn, der omtales i kilderne.

Før udskiftningen var gårdene som i alle andre landsbyer placeret i en klump midt i byen, i et fællesskab som nogle fandt trygt, og andre oplevede som et snærende bånd. Oldermænden stod i spidsen for bylavet, der traf beslutninger om, hvornår der skulle sås og høstes, hvilke marker der skulle høstes før andre o.l. - med andre ord alle gårdmænd skulle være enige om alle arbejdsopgaver.

Kirken og ikke mindst præsten indtog en helt central placering i landsbyens liv. Udover sine opgaver som præst var han lokal-administrationens mand specielt m.h.t. fattigvæsen og siden også skolerne. Hele Gladsaxe sogn - incl. Bagsværd - tilhørte indtil reformationen Roskildes biskop. Bagsværd fik omkring år 1250-1300 sin egen kirke og kirkegård. Indtil da havde Gladsaxe kirke, der blev bygget omkring 1186, været eneste kirke i området. Om Bagsværds ældste kirke kan man finde skrevet: "I Gladsaxe er der en Landsby, Bagsværd, hvor en adelig Dame skal have bygget en Kirke, fordi hun og en anden adelig Dames Hunde ikke kunde forliges, naar de to Damer var i Kirke i Gladsaxe". Kirken blev revet ned igen i 1539 og stenene genbrugt i byggeriet ved Københavns Universitet. Kirkegården derimod fandt man først resterne af i slutningen af 1960'erne, da man gravede Bagsværd Torv ud ved Mariehåb.

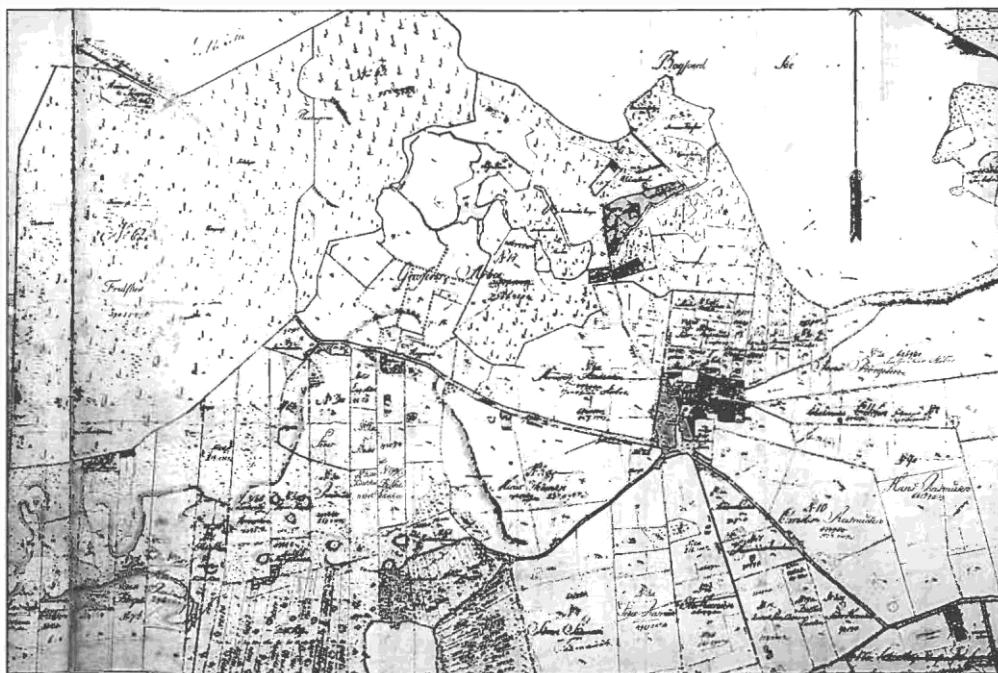
Da Bagsværd kirke blev revet ned efter reformationen, kom Bagsværd atter til at høre til Gladsaxe kirke. Det var en lang spadseretur hver søndag, selvom der faktisk var en kirkesti, så man kunne skrå gennem Bagsværd udenom de store veje. Hvis man var i nød p.g.a. fattigdom kunne afstanden til præsten synes

betydelig. Han måtte nødvendigvis kende baggrunden for dårlige økonomiske forhold hos de sognebørn, han boede tæt på, bedre end hos dem, der boede langt fra præstegården.

Før udskiftningen var der ikke almindelig skolepligt. Det blev først indført i 1814. Det var derfor usædvanligt, da Christian Vs datter, Sophie Hedevig i 1721 grundlagde en skole i landsbyen. Prinsesseskolen, som den blev kaldt, lå der, hvor Aldershvilevej 109-113 og Godtgemt 9-15 ligger i dag.

Udskiftningen

Bagsværd blev udskiftet i 1772 på initiativ af ejerne af Kongsvillie og Bakkegård, Anna Erika Wichmann og sognefoged Peder Madsen samt kromand Anders Mouritzen. Udskiftningen gav i mange landsbyer anledning til stridigheder. Da det imidlertid kun var Nybrogård og Højgård, som ifølge Rentekammerets indberetninger udgjorde 2 ud af 13 gårde, der skulle flytte ud på udmarken, kom der ikke en eneste klage over udskiftningen i Bagsværd. Disse 2 udflyttere fik hver 50 rdl., 60 stk. 4 alen egestolper, 60 stk. 3 alen løsholter samt fodstykker til 10 fag hus i udflytterhøj. Fra Rentekammeret. Af denne hjælp har specielt træet i det skovfattede Københavnske Rytterdistrikt været af stor betydning til trods for, at Højgård ejede områder i Hareskovene. At udskiftningen i Bagsværd blev afviklet så fredeligt og hurtigt skyldtes givetvis også, at man på områderne omkring søen og skoven har kunnet finde passende græsningsarealer til de 23 husmænd. Udskiftningen og udflytningen ændrede landsbyens udseende og specielt adfærd markant. Meget tyder på, at bylavet blev ophævet umiddelbart efter udskiftningen. Der ses stadig rester af enkelte af de gamle gårde. F.eks. Højgård og Thorasminde, der begge i dag ejes af kommunen. Bygningerne bruges til såvel privat som kommunal møde- og kursusvirksomhed og til venskabsaktiviteter.

En landsby ved en hovedfærdselsåre

I hele 1800-tallet bar Bagsværd præg af at ligge ved en hovedfærdselsåre. Frederiksborgvej var ved anlæggelsen tænkt som gennemfartsvejen mellem København og Hillerød. Den fik aldrig den store betydning, da Kongevejen blev anlagt kort tid efter. De rejsende, der benyttede denne vej nordpå, havde dog brug for en kro med skifteheste, mad og værelser. Bagsværd kro var i funktion fra 1678 til 1975. Den oprindelige kro var strå-tækt og havde bindingsværksbygninger, men da den brændte både i 1821 og 1856 ændrede ejeren bygningsformen og genopførte kroen med grundmurede vægge og tegltag, en langt mindre brandfarlig konstruktion. I 1855 blev rejsestalden på den vestre side af vejen bygget. Den blev dog revet ned igen i 1923 til fordel for Bagsværd Hovedgade. Rejsende til hest var da afløst af transport med jernbane, rutebiler og automobiler. Selve kroen blev revet ned i 1975, fordi DSB ønskede parkeringspladser og frit udsyn til den nye Bagsværd Station.

Gennemfartsvejen gav også gård- og husmænd i Bagsværd gode muligheder for at afsætte deres varer i København. Såvel de rejsende som landsbyens bønder gjorde brug af den smedie, der lå på Bagsværd Hovedgade 118-122. Den var i funktion langt op i vort århundrede. I 1968 blev den revet ned, fordi den ikke passede ind i bybilledet, efter at højhusene var blevet bygget på Torvet. Da man rev smedien ned, fandt amatørarkæologer rester af diverse afbrændte smedier på stedet. Den ældste smedie var fra omkring år 400. Mange gårde blev i begyndelsen af 1900-tallet enten til gartnerier eller gik over til at dyrke flere grøntsager, der kunne sælges i København.

I takt med at landbrugsprodukterne blev afsat i København blev gård- og husmænd mindre og mindre selvforsynende. Derfor blev kroens ene længe i 1873 indrettet til handelsbod. Der var købmand her i knap 100 år. I al den tid var der kun tre forskellige indehavere, nemlig: Andreas Jensen, Carl Jensen og Alf H. Glæsel. Glæsel drev forretningen fra 1942-1970.

Gadelygten kaster lys over Bagsværds oplomstrende lokalhandel

Rigsdagen påvirkede udviklingen i Bagsværd

I slutningen af 1800-tallet blev der vedtaget mange omfattende love i Rigsdagen. Ikke alle fik samme betydning for Bagsværds udvikling. I forbindelse med den nye lov om Københavns sø- og landbefæstning kom Bagsværd på Danmarks kortet. Københavns Befæstning blev ændret i 1890'erne. I 1892-93 blev Bagsværd fort bygget. Fortet indgik, ligesom Gladsaxe fort samt Buddinge- og Tinghøj batterier, i Københavns sø- og landbefæstning. Ved anlæggelsen af befæstningen oplevede indbyggerne helt sikkert, at Bagsværd ændrede udseende og muligvis også karakter, men i realiteten blev det kun for en kort stund. Befæstningen var ustandselig genstand for politiske diskussioner, og den blev derfor næsten totalt nedlagt efter 1. Verdenskrig. Den herskende, politiske holdning var, at befæstningen nærmest var en skamplet, der skulle skjules og glemmes.

Bagsværdfortet blev bygget 1300 meter sydøst for Bagsværd kro og 1600 meter sydvest for Lyngbyfortet. Fortet dækkede et område med en radius af ca. 5500 meter, der var tårnskytsets maximale rækkevidde. Bagsværd fort var i brug til militære formål indtil 1920. Derefter brugte en række statsinstitutioner fæstningen. I dag har Det Danske Filmmuseums arkiv og fritids- og ungdomsklubben Bagsværd Fort til huse i bygningerne.

Bagsværd som stationsby

I slutningen af 1800-tallet begyndte man i Rigsdagen at planlægge et omfattende jernbanenet omkring hele København. Disse planer omfattede bl.a. anlæggelsen af Slangstrupbanen. Dette projekt betød, at Bagsværd fik nogle af en stationsbys særlige karakteristika. Banen understregede især en ny kvartersdannelse. Det finere borgerskab boede på den nordlige side af banen, der vendte mod skov og sø, mens arbejderkvartererne lå på den sydlige side af banen - sidenhen sammen med Bagsværd erhvervsområde. Denne udvikling blev senere fortsat af sognerådet i de byplaner, der den dag i dag præger Bagsværds udseende.

Omkring Bagsværd sø og skoven blev det første lyststed - eller snarere et lystslot med tilhørende avlsgård - opført allerede i 1780'erne. Det var Aldershvile slot, der senere fik tilknyttet Højgård som avlsgård. Ejeren hed Johan Theodor Holmskjold i 1790, og han havde mageskiftet sig til 14 overdrevsgrunde i Bagsværd. Disse grunde forvandlede han ved plantning og dyrkning, så de blev frugtbare og attraktive jorder.

Aldershvile slot nedbrændte i 1909 og blev aldrig genopført, selvom der faktisk har været planer fremme om det. I dag står ruinen i Aldershvileparken, og der bliver den stående, for den blev fredet i 1971. Siden 1927 har Gladsaxe Kommune ejet Aldershvileparken med tilhørende ruin og øvrige bygninger, og parken udgør i dag ca. 22 tønder land.

Den primære grund til, at Aldershvile slot blev så kendt, er nok Angelica f. Pierri - grevinden af Bagsværd. Hendes historie lyder - kort fortalt - som følger: Angelica blev født i 1870. I 1890

Sådan så ruinen ud i 1877. Aldershvile, der blev bygget i begyndelsen af 1790'erne, er det første eksempel på et lyststed i Gladsaxe Kommune. (Foto: Det kongelige Bibliotek)

mødte hun rigsgreve Carl Valdemar Sponneck. Hun blev gravid med greven, men han ville ikke giftes med hende. Først i 1890'erne giftede Angelica sig med Burchardt Arndt, hvis far sendte parret til Sydafrika. Ægteskabet varede kun kort. I 1894 blev deskilt, og Angelica mødte herefter sin næste mand Adolf Goertz. Han var stenrig og døde kort efter af tuberkulose. Angelica var nurig og købte i 1900 Aldershvile slot ved Bagsværd sø. Hun købte ejendommen som et lystslot. Året efter giftede hun sig med sit barns far, rigsgreve Sponneck, og fik dermed sin titel. Ægteskabet holdt til 1903. Angelica nåede yderligere to ægteskaber.

I 1909 nedbrændte Aldershvile slot. Angelica havde ikke midler til at genopbygge slottet, der var underforsikret, og hun endte med at begå selvmord i København i 1914. Allerede før det i Rigsdagen var vedtaget at bygge Slangerupbanen, begyndte udstykningen af enkelte gårde, således f.eks. Højgård.

I Bagsværd var indbyggertallet ifølge folketællingerne i 1906 ca. 700; i 1911 ca. 1100 og i 1924 ca. 1700. Den markante stigning i indbyggertallet skyldes i høj grad åbningen af Slangerupbanen i 1906. Vejene og jernbanerne gjorde afstanden mellem København og Bagsværd "mindre", og landsbyen ændrede karakter. Mange mennesker blev lønarbejdere, arbejdstiden blev ændret og begrebet fritid begyndte at blive en realitet for de fleste. Bagsværd havde naturressourcer både i form af skov, sø, grus og mose foruden god landbrugsjord. Det var derfor naturligt, at rige københavnere og andre købte jord i eller omkring byen og byggede store pragtvillaer.

Bagsværd var uden tvivl den by langs Slangerupbanen, der fik størst glæde af banen. Skoven og sø en gjorde Bagsværd til en turistattraktion, og stationen blev den største og vigtigste, hvad angik persontrafik. Endvidere blev banen i de første årtier brugt

Den nyvundne fritid udnyttes anno 1917 ved Bagsværd sø.

til at transportere grus og tørv fra de mange grusgrave og moser på den sydlige side af banen. På denne side af banen var der med andre ord allerede tidligt en form for industri.

I banens første årtier var indtægterne i forbindelse med transport af grus og tørv f.eks. fra Vadstrupgård altafgørende. Baneledelsen tilgodeså kun persontransporten i den udstrækning, den havde betydning for turismen. Først i 1920'erne, da veje og jernbaner var anlagt, og der ikke længere var det samme behov for grus, ophørte godstransporten. Gladsaxe Kommune overtog i 1929 60% af aktierne i Slangerupbanen, og herefter satsede man 100% på transport af de mange mennesker, der efterhånden var flyttet ud af hovedstaden til de nye villabyer i Gladsaxe. Som nævnt satsede baneledelsen efter Slangerupbanens indvielse på Bagsværd sø og Hareskovene som regulære turistattraktioner i konkurrence med Dyrehaven. Både sommer og vinter blev der indsat særlige udflugtstog på banen. Fra 1910 til 1914 blev der sommermånederne igennem arrangeret måneskinsture i Hareskovene hver tirsdag og fredag.

I vinteren 1912 lagde baneledelsen op til de helt store vintersportsfestligheder. Den nye kællebakke på Højnæsbyrget viste sig nemlig at være et godt trækplaster. I januar 1913 afholdtes en storisfest på Bagsværd sø, hvor man bl.a. kunne se et stort snedronningepalads, som grevinden af Bagsværd havde ladet opføre.

Som følge af jernbanen kunne arkitekt Schwarz i 1907 bygge Hareskov Kuranstalt. Kuranstalten voksede år for år indtil 2. Verdenskrig, hvor den blev saboteret, fordi tyskerne havde beslaglagt den til sårede tyske soldater. Hareskov Kuranstalt var "en fuldt ud moderne Helbredelsesanstalt, som specielt er indrettet til behandling af organiske Nervesygdomme, nervøse Lidelser, Muskel- og Ledsygdomme samt Stofskifte- og Blodtrykslidelser, Hjertesygdomme og Sygdomme i Fordøjelsesorganerne."

Kuranstalten indeholdt, foruden værelser til patienterne, dagligstuer, skrivestue, billardværelse, spisesal og desuden forskellige bade- og lysbehandlingsafdelinger samt massageklinikker.

Tilafmagringskure er man i stand til at benytte den kombination af diæt, gymnastik og bade, der tilbydes på Hareskovs Kuranstalt.

Kuranstalten lå utrolig smukt og dækkede et stort område, hvorpå et utal af bygninger i forskellige stilarter lå.

En anden direkte følge af Slangerupbanens indvielse var oprettelsen af Bagsværd kostskole (indtil 1913: Lawaetz Kostskole) i 1908. I første omgang blev skolen indrettet til 28 elever, men tallet øgedes hurtigt til 43. Alle eleverne var dagelever det første år, men allerede i 1909-10 kom de første tre kostelever.

I mange år kunne piger kun optages som dagelever. Kosteleverne var alle drenge. Sådan var det frem til 1946, hvor den første pige-kostafdeling oprettedes i Birkegården på Søvej 3.

Allerede inden befolkningstallet eksploderede i Bagsværd var Prinsesseskolen trods adskillige udvidelser blevet for lille. Skolen blev solgt samtidig med Slangerupbanens indvielse og siden brugt til Pension Viktoria. I dag er bygningen væk. I stedet opførte man i 1906 den nye Bagsværd skole, der stadig kan ses på Bagsværd Hovedgade 157, selvom den selvfølgelig er udvidet mange gange i årenes løb.

Som nævnt havde Bagsværd egen kirke i middelalderen. Der skulle gå mange år inden befolkningsgrundlaget var stort nok til, at Bagsværd blev et selvstændigt sogn og atter fik sin egen kirke. Allerede i 1906 blev der dog opført et menighedshus i Bagsværd. Det ligger stadig på Bagsværd Hovedgade 163. I 1923 fik menighedshuset status som annekskirke til Gladsaxe kirke, iøvrigt efter at kommunen i tre år havde brugt bygningen til husvilde. I 1950 blev Bagsværd et selvstændigt sogn, men først i 1976 kunne Jørn Utzons nye kirke indvies.

Bagsværd som forstad

Endnu tør den første byplanlov i 1930 havde man i Gladsaxe Kommune taget fat på at planlægge, hvor man ønskede villa-kvarterer udbygget, og i hvilke områder industrien skulle placeres. Sognerådet fortsatte i Bagsværd den udvikling, der alle-

rede var igang. Arealerne på den nordlige side af jernbanen, der vender ned mod søen, blev udbygget med villaer. Der blev ikke længere opført lystejeendomme, men villaer i funkis- og murermesterstil, og tiere tik råd til at opføre disse villaer. Samtidig blev det knapt så eksklusivt at bo i området. I 1935 var indbyggertallet i Bagsværd nået op på 2659. Landsbyen havde fået præg af en forstad. Bagsværd Hovedgade var forretningsstrøget i denne bydel. Nogle af de små forretninger med lejligheder ovenover findes også i dag på Bagsværd Hovedgade.

Men udviklingen i Bagsværd by stoppede ikke. På den sydlige side af jernbanen blev Bagsværd's erhvervsområde bebygget i 1950'erne. Her har Novo Nordisk et ca. 50 ha stort areal. I 1960'erne blev der også på den sydlige side af jernbanen, opført højhuse efter Le Corbusiers principper. For at løse storbyproblemer som mangel på lys, sol, god luft og grønne områder ville han placere såvel kontorskyskrabere som lavere boligbebyggelse i sammenhængende grønne områder. Højhusene med de mange lejligheder, som Værebroparken og punkthusene på Bagsværd Torv, ændrede bybilledet totalt. I mange kommuner måtte man sande, at det gav sociale problemer at bygge høje ens karreer uden variation og udfordringer. Derfor gik man hurtigt bort fra højhustanken igen og Bagsværd har nogle af de bedste, moderne bebyggelser i landet. Det er bl.a. Søndergård Park ved Bagsværd Hovedgade og Frodesvej.

Et eksempel på Bagsværd som forstad.

Langsomt ændredes det danske samfund, og befolkningen fik mere fritid. Fra 1930 begyndte man at afholde ro-regattaer på Bagsværd sø, både til glæde for dem der deltog i sporten og dem, der var tilskuere. I 1938 fik kaproningsbanen internationale mål og blev indviet ved en højtidelighed, hvor bl.a. Kong Christian X og Kronprins Frederik deltog. I 1962-63 anlagde man det nuværende rostadion og lavede tribunen.

Bagsværdgård

Matrikel 2a Bagsværd, (I Dag 21t, 2hl, 2a, 2kz Og 2kæ), Krogshøjvej 27-29

Bagsværdgård Matrikel 2 a

?

Hans Madsen

17/10-1774

Ole Hansen

22/6-1814

Jens Olsen (½delen af parcellen)

22/6-1814

Mads Olsen (½delen af parcellen)

18/12-1839

Mads Olsens enke Karen Andersdatter

18/12-1839

Vielsesattest mellem
Karen Andersdatter og Jens Olsen

7/8-1850

Enke Karen Andersdatter

15/10-1851

Anders Madsen

18/10-1893

Hans Vilhelm Madsen

31/10-1917

N.V. Højer

23/3-1929

Enke Karoline Nielsine Højerf. Jensen

2/1-1931

Proprietær Harald Vanggaard

18/2-1933

Entreprenør- og ingeniørfirmaet
Whight, Thomsen og Kier

27/6-1944

Whight, Thomsen og Kier A/S

6/6-1945

Foreløbig ekspropriationsfortegnelse

Bagsværdgård set fra nuværende Bagsværdal mod Krogshøjvej.

Bindeledet 7.

Den første Bagsværdgård hørte som resten af gårdene i Bagsværd under Frederiksdal. I 1716 gav Frederik IV Frederiksdal til sin søster prinsesse Sophie Hedevig og dermed blev hun også ejer af Bagsværdgård, som på det tidspunkt blev kaldt Haugård eller Hovgård. Gården var af så anseelig størrelse, at den næsten kunne fortjene benævnelsen "herregård". Den dækkede bl.a. matriklerne 4, 5a-f, 9a-e, 10a+b, 12 og 13 m.fl. Prinsessen, der i øvrigt i 1721 oprettede den første skole i Bagsværd, valgte i 1717 at dele al gårdens jord og det blev der fem bøndergårde udaf, nemlig: Krogård, Bakkegård, Svejgård/Bondehave, Frydensgave og Kongsvillie. Desuden blev noget af jorden overdraget Aldershvile. Bagsværdgård var dermed ensaga blot, men genopstod på matrikel 2a og vikan i dag følge den tilbage til 1774.

Bagsværdgård blev bygget som traditionel firelænget gård. Den var ikke synderlig stor, men til gengæld havde den allerede i 1835 noget så bemærkelsesværdigt som et badekammer i stuehuset. Foruden gårdens bygninger var der også to små "overdrevs-huse". D. 14/10-1858 brændte gården totalt ned. De tre stald- og ladebygninger blev i al hast genopført, men det nye stuehus stod først færdigt i 1863. I mellemtiden havde man måttet nøjes med at bruge de små overdrevs-huse til beboelse samt den ene af laderne, der blev indrettet til delvis beboelse. Den nye gård blev bygget helt i grundmur med stråtag og bestod, da den stod færdig i 1863, af stuehuset og to længer. Stråtaget på hovedbygningen blev dog senere udskiftet med sten.

Af de små, stråtede overdrevs-huse ligger der endnu et velbevaret tilbage. Det hedder "Mosehuset" og ligger på Vandkarsevej 10. Det andet overdrevshus lå på Bindeledet 7 indtil 1964.

Den nye Bagsværdgård, matr. 2a i Bagsværd, lå på Krogshøjvej 26-28 indtil midten af 1980'erne. Udstykningen af gården begyndte i 1915. På dens arealer ses i dag bl.a. en række af Novos kontor- og laboratoriebygninger.

Idyl midt i Bagsværd erhvervskvarter. Novo ejer i dag stort set hele det område, der førhen var Bagsværdgård med tilhørende jorder. Gården fik lov at ligge midt mellem administrations- og produktionsbygninger indtil midten af 1980'erne. Foto lånt af Otto Jespersen. Fotograferet ca. 1980.

Bagsværdgård samme sted som luftfotografiet fra 1980. Gården er væk og Novo har fået parkeringspladser.

Foto: Lone Dam, 1999.

Til Bagsværdgård hørte to overdrevshuse. Det ene lå på Bindeledet 7, men blev revet ned i 1964 til fordel for den nuværende boligblok. Det andet overdrevshus har i dag adresse på Vandkarsevej 10 og er netop blevet tilkendt middel bevaringsværdi i det nye Kommuneatlas. Huset er fra første halvdel af 1800-tallet og dermed en af kommunens ældst bevarede bygninger.

Foto: Lone Dam, 1999.

Realregister:

bd. 1, folio 85; bd. 39, folio 3+ 15

Brandtax (selve gården):

prat. A, tax.nr. 53. 13; 1381.3 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 254; prat. 32, folio 325; prat. 33, folio 533-534; prat. 33, folio 572; prat. 34, folio 63; prat. U, folio 360

Brandtax (overdrevshusene): prat. A, tax.nr. 53. 76; 1382. 1 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 267; prat. A, tax.nr. 53.32; 539.2 (prat. 1800-1858)

Vadstrupgård

Matrikel 21, 3f M.fl. Bagsværd

Vadstrupgård Matrikel 21, 3f m.fl.

11/1-1815

Etatsråd Friderich Thaarup køber tre jordlodder og samler dem til det, der senere bliver matriklerne 16b og 16d

25/4-1821

Henrik Johansen

9/1-1833

Christian Frederiksen

3/12-1862

Lars Christiansen

8/2-1865

Lars Christiansen indlemmer matrikel 15d

4/11-1891

Gartner Otto Friderichsen

15/11-1905

Overretssagfører Axel Guthmann

27/2-1907

Axel Guthmann indlemmer matrikel 6æ

21/3-1917

Gårdejer Kristen Hansen

6/11-1918

Proprietær Vilh. Schrøder

5/12-1923

Direktør A. Mogensen

14/12-1927

Proprietær Fr. Jacobsen

24/2-1934

Fr. Jacobsens enke Frederikke
Jensine Jacobsen

15/9-1936

Jacob Aargaard (overtog ejendommen 13/7-1931). Han købte godt halvdelen af de mange småparceller, der hidtil havde udgjort Vadstrupgård. Heriblandt parcellen 3f, hvorpå selve gårdens bygninger var opført)

22/1-1938

Jordbruger Carl Petersen køber de resterende parceller

Snebillede af Vadstrupgård hvor nuværende Værebrovej er den markvej, der løber lige forbi gården. Der hvor man kan ane, at Vadstrupvej deler sig, forrest i billedet, løb Engkarsevej. Billedet er fra ca. 1947, hvor de resterende dele af gård og jord blev drevet som gartneri af Holger Rosendal. Billedet fra 1999 viser til gengæld Værebros Parks butikcenter, der i dag ligger nøjagtigt på gårdens tidligere plads.

På fotografiet fra 1938 ses Hertha Aargaard og Gerda Ellersted fra Vadstrupgård samt gårdejer Simonsen fra den nærliggende Simonsens gård i Vadstrupgårds have. Hertha og Gerda var søstre og Hertha var gift med Jacob Aargaard. Fotografiet vises med tilladelse fra Kurt Aargaard.

Vadstrupgård blev udvidet og indskrænket et utal af gange i løbet af dens godt 100-årige levetid. Specielt efter 1894 blev der solgt meget fra, mens andet kom til.

I 1891 blev gården købt af gartner Otto Frederichsen. Han havde været forvalter på herregården Vadstrup på Samsø, så det var ham, der navngav gården. Gården var iøvrigt slet ikke en gård på det tidspunkt ifølge de officielle kilder. En gård skulle nemlig have et hartkorn på en tønde. Hartkornet angav det mulige udbytte af gårdens jord og var altså ikke et udtryk for selve arealet. Arealmæssigt var Vadstrupgård nemlig ikke sådan at kimse ad, men langt det meste af jorden var eng- og tørvejord og uegnet til dyrkning.

Det var derfor næppe nogen tilfældighed, at Vadstrupgård i 1905 blev købt af en overretssagfører fra København. Som så mange andre ønskede han at erhverve en lystejendom i smukke omgivelser.

I 1929 fik Vadstrupgård for første gang den officielle benævnelse "gård". Den benævnelse kom ikke til at gælde længe, for i 1936 solgte enken efter proprietær Frederik Jacobsen godt halvdelen af jorden (= 18 småparceller) til Jacob Aargaard, der var en driftig forretningsmand, der havde ejet Trommesalens Malerisalon og siden ejede Kina- og Japanhuset i København. I praksis havde Jacob Aargaard allerede haft gården siden 1931, men på et betinget skøde.

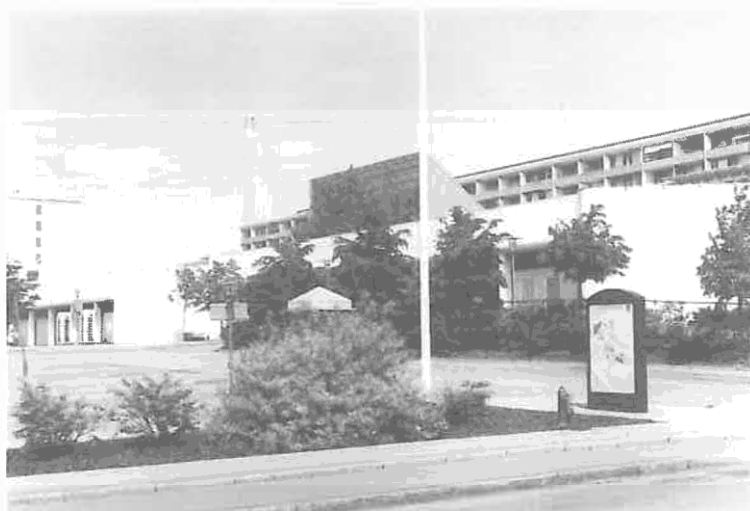
Jacob Aargaard fik brug for sin gode forretningssans også i Gladsaxe. Mens Grundejerforeningerne i Gladsaxe i 1936 kæmpede for at få fredet Smør- og Fedtmosen, som Jacob Aargaard ejede en del af, forberedte han en større udstykningskampagne.

Udstykningen af Vadstrupgårds jorder blev påbegyndt i 1937. Priserne pr. kvadratalen var uhørt lave. Skov- og moseparceller kunne købes for 10-15 øre pr. kvadratalen, hvorimod den bedre landbrugsjord blev solgt for 30-35 øre pr. kvadratalen. Jorden forsøgte bl.a. solgt ved at henvise til den snarlige elektrificering af Slangstrupbanen, der dog først var en realitet i 1977. Ligeledes reklamerede man med at, Hareskovvejen snart ville blive forlænget ud til Hareskoven, og at priserne ville stige drastisk, når Gladsaxe blev indlemmet i København. Forhandlingerne om at indlemme Gladsaxe i København strandede dog få år senere, bl.a. fordi København ikke ville poste penge nok i udbygningen af vejnettet og elektrificeringen af Slangstrupbanen.

Idag ligger Værebros butikscenter og blok nr. 1 der, hvor Vadstrupgårds hovedbygning lå. Gården blev brændt af d. 14/7-1965 og Værebropark-byggeriet stod færdig omkring 1968.

Vadstrupgård omkring 1940-50. Foto: Peter Breidahl.

Værebros Butikscenter og blok 1 var det første, der stod færdigt i Værebros Park i 1966. Da havde man allerede arbejdet på byggepladsen siden 1965 og først i 1968 stod hele bebyggelsen færdig. Værebros Park rummer 1327 lejligheder, hvoraf størstedelen har tre eller fire værelser. Bebyggelsen har de fleste af de faciliteter, man har brug for i det daglige med hensyn til indkøbsmuligheder, skole, bibliotek, vaskeri, o.s. v. I 1994-95 løb projektet "Værebros Park - ny start" af stablen, og i den forbindelse blev bygningerne renoveret, og man gjorde en stor indsats for at komme diverse sociale problemer til livs. Fotografiet er fra 1999.

Realregister:

bd. 1, folio 132; bd. 1, folio 85+ 152; bd. 39, folio 48

Brandtax:

ses ikke overhovedet

Thorasminde (Tidligere Grushøj)

Matrikel 3a Bagsværd, Lauretsvej 9

Thorasminde Matrikel 3 a

16/11-1767
Chr. Berthelsen

????????????????????

22/1-1791
Ole Pedersen

4/7-1792
PederOlsen

14/8-1811
Peder Rasmussen

4/5-1825
Ole Pedersen

26/10-1864
PederOlsen

15/12-1909
Peder Olsens enke
Ellen Mathine f.Madsen

26/6-1912
Løjtnant W. von Bølow

8/4-1914
Proprietær V. Eggertsen,
forpagter O.F. Beck og forpagter
Dagmar Beck hver med en trediedel

1/5-1918
Proprietær Carl Fr. Hansen

2/9-1931
Entreprenør Hans Frederiksen

19/3-1971
Skifteudskrift som adkomst for
6 arvinger efter Hans Frederiksen

19/3-1971
Gladsaxe kommune

Kvinder og børn på gårdspladsen foran Thorasminde omkring 1930.

Thorasminde ca. 1930. Forrest til venstre ses en bid af Krogshøjvej. Den vej man ser en stump af bagest i billedet er Lauretsvej, der på det tidspunkt endnu ikke som planlagt var ført ud til Vadstrupvej. Siden ændrede man også planerne for Lauretsvej og lod den munde ud i Krogshøjvej. Bag gården løber Grushøj, der på det tidspunkt ikke var meget mere end engrussti.

Thorasminde fik sit navn i 1918, da Carl Fr. Hansen overtog gården. Han opkaldte den efter sin afdøde hustru Thora. Førhen hed gården Grushøjgård, hvilket formodentligt skyldes, at der fandt grusgravning sted på jorden.

Thorasminde er en af Bagsværds oprindelige gårde. Inden udskiftningen var den en af fæstegårdene under Kronen, men i 1767 fik Chr. Berthelsen overdraget gården som sin ejendom. Gården var på næsten otte tønder land og bygningerne var i bindingsværk med stråtag.

D. 20/9-1857 brændte gården totalt ned, men allerede d. 3/4-1858 var stuehuset og de tre længer genopført i stærkt forbedret udgave. I første omgang med stråtag på alle bygninger. Ca. 1915 beskrev La Cour gården som grundmur med tegltag på den herskabelige hovedbygning. Af brandtaxationerne kan man se, at der også var blevet indlagt el og vand.

Da Hans Frederiksen i 1931 købte gården, fandt han på at anlægge en motorbane, eller som det hed dengang: en dirtrackbane, på gårdens jord. Desuden drev han stadig grusgravene.

Thorasminde blev udstykket i flere omgange. Først i 1923 og '25 af Carl Fr. Hansen og siden af Hans Frederiksen i 1946 og '47.

I 1971 købte Gladsaxe kommune gården af Hans Frederiksens arvinger. Efter restaureringen er gården blevet brugt som kulturhus med bl.a. kunstudstillinger. I 1985 blev lokalerne atter istandsat.

Thorasminde anno 1999. De første planer for huset omfattede en hybel og atelier foret par kunstnere fra Gladsaxes venskabsbyer, men i stedet forbruges det nu som kulturhus. Foto: Lone Dam.

Arealet mellem Krogshøjvej og Laurentsvej, hvor den nye Vadrupvej blev ført igennem. De to nedrevne bygninger "Ligkistemagasinet" og "Hjemmets Minde" ses på billedet. Laurentsvej og Grusgraven samt en del af Grushøj og Aslaksvej er anlagt på Thorasminde's jord. Foto: Eugen Amding, 1969.

Realregister:

bd. 1, folio 90; bd. 39, folio 43

Brandtax:

prot. A, tax.nr. 53.8; prot. Efo/io252; 1335.2 (prot. 1800-1858); 3843.2 (prot. 1800-1858); 4158. 1 (prot. 1800-1858); prot. 23, folio 293-294; prot. 24, folio 527-529; prat. 25, folio 47

Krogård

Matrikel 4a (Idag 4AÆ) Bagsværd, Vadstrupvej 35

Krogård Matrikel 4 a

8/7-1812

Jens Bjerregaard

2/2-1814

Johan Schmauck

22/12-1830

Hans Pedersen Kraghs enke Petrea

21/7-1847

Rasmus Rasmussens enke Helene

12/3-1851

Mads Pedersen

19/12-1866

Peter Petersen

27/1-1886

Peter Petersens enke

Karen Margrethe f. Jensen

27/6-1906

Gårdejer Peter Petersen

7/9-1921

Peter Petersens enke Johanne Marie

22/6-1934

Entreprenør Hans Frederiksen

12/1-1944

Landmand Bjørn Bachmann

Frederiksen

29/1-1947

Fabrikant B. Lillelund

Realregister:

bd. 1 folio 94; bd. 39, folio 78

Brandtax:

*prat. A tax.nr. 53.1; prat. E folio 249;
781 (prat. 1800-1858); 1812 (prat.
1800-1858); 3741 (prat. 1800-1858);
3941 (prot. 1800-1858); 4077.1 (prat.
1800-1858); 4108.2 (prat. 1800-1858);
4157.3 (prat. 1800-1858); prot. G, folio
93; prat. 21, folio 255-256; prot. 22, folio
245*

Rebslageri på grusgraven. Til højre ses Kraggårdens gamle lade. Foto ca. 1910.

Grusgraven 1999 taget samme sted som billedet fra 1910. Foto: Lone Dam.

Bagsværd kro var i funktion fra 1668 til 1975. I begyndelsen af 1800-tallet ses Krogården brandforsikret første gang, hvilket var en fornuftig disposition, da den brændte både i 1821 og d. 22/ 10-1856. Da Krogård blev genopført i 1821 blev den genforsikret og på daværende tidspunkt var den Bagsværd's absolut største og rigest udstyrede gård. Der var fem værelser foruden et kæmpekøkken og diverse værelser, der var indrettet til spisekammer, mælkekammer og pigekammer. Desuden var der en stor sal, der var indrettet i stuehusets midterparti på 1. sal og yderligere tre værelser, køkken m.v. i den ene af længerne, og næsten alle værelserne var opvarmede, hvilket var helt usædvanligt for den tid. Først helt op omkring år 1900 blev det almindeligt af have vind- eller kakkelovne i de fleste af boligernes rum.

Efter branden i 1856 blev de gamle stråtækte bindingsværksbygninger erstattede med grundmurede ditto, og der kom tegltag på hovedbygningen og den østre bygning. I 1857 blev Krogård's hovedbygning beskrevet således: 16 fag grundmur m. tegltag og kvist. Stueplan indeholdt 5 værelser, køkken m. komfur, viktualiekammer, butik, skænkestue og et pakkammer. Kvisten havde 3 værelser og derudover var der et loftsrum. I kælderen var der indrettet to viktualierum. Hele hovedbygningens opvarmning skulle komme fra i alt 5 kakkelovne samt komfuret i køkkenet.

Udover hovedbygningen var der en østre bygning med 7 værelser samt køkken m. ildsted og komfur, og en nordre bygning med stald for 12 kreaturer samt 8 heste, tærskelo og 5 andre rum. I 1855 kom rejsestalden på den vestre side af vejen til og i 1871 et ekstra, lille beboelseshus.

Rejsestalden blev revet ned i 1923 til fordel for Bagsværd Hovedgade, der gennemførtes fra Buddinge til Bagsværd i 1924. Man byggede ganske vist en ny rejsestald bag Kroen, men den blev indhentet af udviklingen og blev aldrig rigtig brugt efter sin bestemmelse, fordi bilerne erstattede hestene.

I 1873 blev der indrettet handelsbod i staldlængen. Der var købmand her de næste knap 100 år. I al den tid var der kun tre forskellige indehavere, nemlig: Andreas Jensen, Carl Jensen og Alf. H. Glæsel, som drev forretningen fra 1942 til 1970.

Indtil 1905 lå Krogård = Bagsværd Kro i Bagsværd by på Bagsværd Hovedgade 130-134, men derefter flyttedes de, i forbindelse med gårddriften hørende funktioner, ud til avlsgården på markerne ved Vadstrupvej 35. Her blev den nærmeste nabo-gård Thorasminde og hovedbygningen på Krogård, altså avlsgården, kom til at ligge med udsigt til Bakkegårds jord.

Ved samme lejlighed i 1905 renoverede man hovedbygningen på kroen på Bagsværd Hovedgade, så den fik en etage ekstra på og store, buede vinduer i stueetagen, mens den oprindelige staldlænge mod Bindeledet bevaredes uændret. Disse bygninger, der udgjorde Bagsværd Kro, rev man ned i 1975.

Krogården/avlsgården ligger i dag på matrikel 4aæ, Vadstrupvej 35, og bebos af I-DATA A/S. Den viste ejerliste går på matrikel 4a, altså hovedparcellen, da matrikel 4aæ er en meget sen udstykning. Udstykningen af Krogårdens jorder begyndte i 1922. En del blev solgt fra til nuværende Bagsværd industri kvarter v. Brudelysvej/Lerhøj.

Krogård efter at den var blevet flyttet ud på marken i 1905. Gården var dengang meget moderne og funktionel med en hovedbygning og to separate ladermaskinbygninger. I dag er den ene lade for ængst revet ned og den anden indrettet til erhverv, men set fra Vadstrupvej er gården blandt de få i kommunen, der er blevet ændret mindst i årenes løb. Foto: Lone Dam, 1999.

Bagsværd kro fik en ekstra etage tilføjet i 1905 og fik ved den lejlighed det udseende, der med ganske få ændringer skulle vedblive at være indtil den blev revet ned i 1975. Indvendig bevarede man så vidt muligt det gamle udseende med høje paneler overalt, men kun i baren var det de originale, gamle, almuegrønne paneler med udskæringer, der var bevaret. Billedet stammer fra ca. 1905, umiddelbart efter den store ombygning.

Bagsværd kro lå netop der, hvorman nu ergæet i gang med at grave ud til Bagsværd Bymidte med bl.a. 38 nye andelsboliger. Kroen måtte vige i 1975, men allerede i slutningen af 1960'erne, da man byggede de to punkthuse ved Torvet, måtte mange af Bagsværd's gamle bygninger rives ned, så det var nok forventeligt, at kroen også måtte ofres på udviklingens alter.

Bakkegård

Matrikel 5 a Bagsværd

Bakkegård Matrikel 5 a

11/5-1767

Lars Andersen

20/1-1794

Mads Pedersen

?

Mads Pedersens enke

Ellen Kirstine Rasmusdatter

8/2-1837

Peder Madsen

15/4-1874

Peder Madsens enke

Johanne Marie f. Andersen

1/8-1888

Hans Madsen

18/12-1907

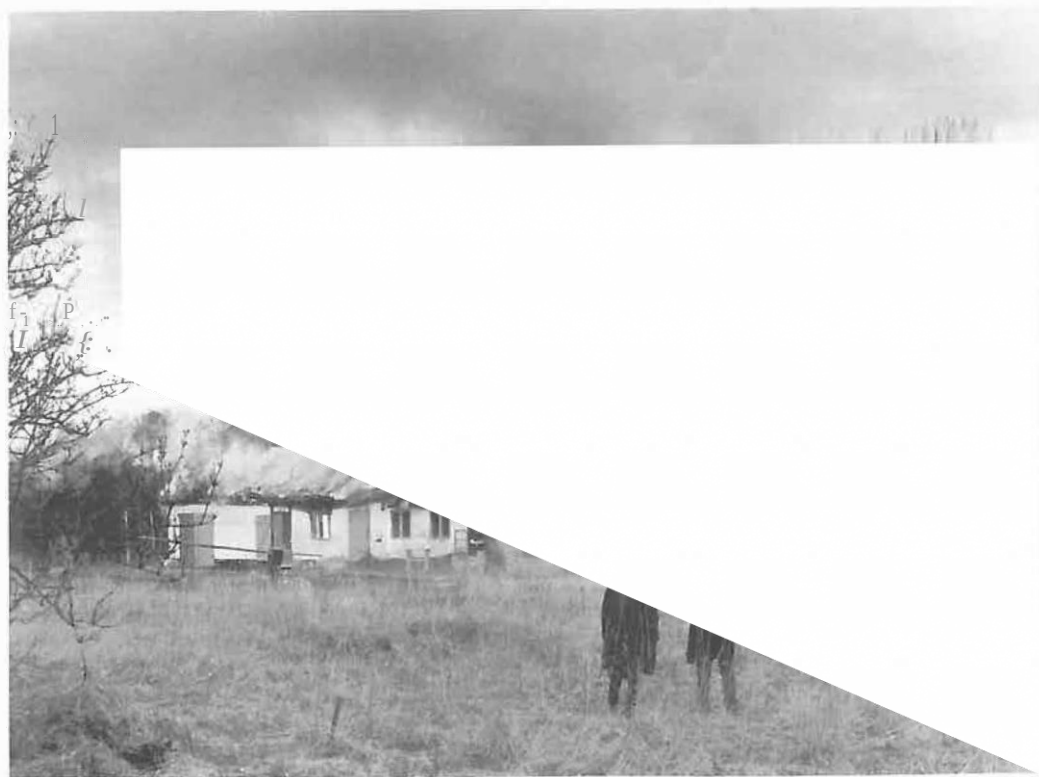
Sagfører K. Hammersholt

12/3-1930

Københavns kommune

Bakkegård set fra Bagsværd Hovedgade i 1941.

Bakkegård blev afbrændt af Gladsaxe brandvæsen/FALCK under en øvelse i 1967. Her står hovedbygningen i flammer. Mange af gårdene i Gladsaxe blev benyttet ved lignende øvelser, i stedet for at blive revet ned på traditionel vis.

Bakkegård lå på Bagsværd Hovedgade 193-225, førhen: Vadstrupvej. Gården havde 90 tdr. land fordelt i "trekanten" Bagsværd Hovedgade, Vadstrupvej, Hillerød motorvejen og Ringvej 4. Bygningerne var meget gamle. Opført dels i grundmur, dels i bindingsværk og tækkede med strå. Allerede i 1937 begyndte udstykningen og der blev bygget et par huse ved hjørnet af nuværende Vadstrupvej.

I 1862 forærede sognefoged Peder Madsen, der ejede Bakkegård, et stykke jord omkring nuværende Bagsværd Hovedgade 131 til brug for Bagsværd Asyl. Peder Madsen havde selv sammen med sognepræsten dr. Kalkar og Rudolph Larshoff fra Kongsvillie, taget initiativ til oprettelsen af asylet, der var det første af sin art i kommunen. Asylet bestod af et stråtekt hus med tre værelser og et køkken. Asyl mor boede i de to af værelserne og så kunne de 14-20 børn, som asylet var beregnet på, være i det sidste rum. Asylet var ikke et børnehjem, snarere en forløber for vore dages børnehaver.

Bagsværd skole blev i 1906 bygget på Bakkegårds jord, ligesom forsamlingshuset, der i 1927 blev ombygget til kirke. I 1907 blev gården og de resterende jorder købt af sagfører K. Hamersholt med henblik på udstykning. Jernbanen var åbnet i 1906 og gav stødet til store udstykninger. I første omgang måtte Hamersholt nu se i øjnene, at køberne lod vente på sig, for det var trods jernbanen for langt ude på landet. Der kom kun lidt bebyggelse langs med Hovedgaden mellem nuværende Vadstrupvej og Pinievej, bl.a. Gartneriet "Bakkely". Resten af jorderne blev udstykket i 1909 og fra 1918 til 1921.

I 1930 blev gården købt af Københavns kommune med henblik på plejehjemsbyggeri. Først i 1964 blev plejehjemmet Ringbo bygget og Bakkegårdens plejehjem blev taget i brug i 1969. Desuden ligger også Amtets plejehjem på Bakkegårds jord. Gården blev afbrændt ved en brandøvelse i 1967.

Bakkegård ville i dag have ligget midt i den grønne oase, der ligger mellem Bagsværd kirke og Bakkegårdens plejehjem. Fotografi er taget fra Bagsværd Hovedgade i 1999, fra præcis samme vinkel som billedet fra 1941. Træerne står der til dels endnu. Foto: Lone Dam.

Realregister:

bd. 1, folio 96; bd. 39, folio 105

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 53.6; 2578 (prat. 1800-1858); 2995 (prat. 1800-1858); 3454.2 (prat. 1800-1858); 3843.1 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 251; prat. 28, folio 258; prat. 33, folio 256

Rønnebærgård Matrikel 7 a

17/11-1794

Jens Børgeesen

8/11-1809

Peder Blicher Olsen

9/1-1811

Henning Schiellerup

23/6-1813

B.C.L. Møller

4/2-1818

Jørgen Christensen

15/12-1852

Jørgen Christensens enke

Kirsten Madsdatter

15/12-1852

Niels Rasmussen

20/8-1890

Jørgen Carl Jørgensen

12/9-1894

Anders Carlsen

21/9-1904

Forpagter Lars Larsen

23/8-1911

Lars Larsens enke

Sara Frederikke f. Petersen

16/8-1911

Holger Rosendahl Holm

Matrikel 7q+7s+7aa

18/2-1914

Peter Kiersgaard køber matrikel 7q
(hvorpå selve gården lå}

1/7-1914

Peter Kiersgaard køber matrikel 7s

22/5-1918

Grosserer Johannes Lund

25/1-1919

Grosserer Johannes Lund udvider med
matrikel 7aa

29/10-1919

Grasserer Johan Schultz

31/10-1936

Ellen Hvid

22/6-1941

Civilingeniør Alfred Sørensen

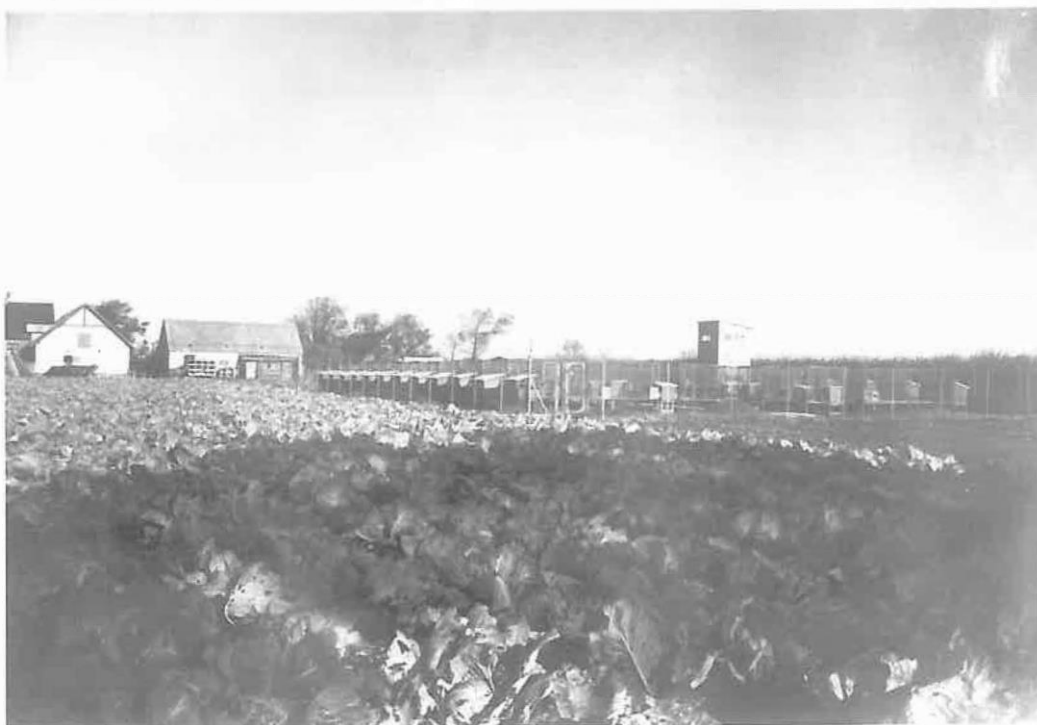
29/5-1945

Bankbestyrer HDalby og landsretssag-
fører C.Verner Pedersen køber hver ½.

Rønnebærgård

Matrikel 7a Bagsværd (Siden 7q, 7s og 7aa)

Idag ligger den sidste rest af gården på matrikel 7fk

Sølvrævefarmen på Rønnebærgård. Burene med ræve, der gav anledning til så mange stridigheder, stod på markerne bag gården, indtil støjen fra den nyanlagte Bagsværdvej gjorde det nødvendigt at flytte, derævene blev stressede af lydene.

Resterne af Rønnebærgård på Aldershvilevej BOb+c. Foto: Steiner, 1981.

Første gang Rønnebærgård blev brandforsikret var i 1841. Det var en stråtækt udflyttergård af bindingsværk. D. 30/11-1853 brændte stuebygningen helt væk. Ejeren, Niels Rasmussen, havde i første omgang ikke råd til at opføre en ny, men indrettede den østre, ikke brændte sidebygning til stuehus. Først i 1868 stod et helt nyt stuehus færdigt. Det var i grundmur med stråtækt tag og bygget sådan, at det gamle "stuehus"= den østre bygning nu lå vest for gården. Desuden blev en ny østre bygning, et svinehus og et materialhus forsikret.

I 1936 købte Ellen Hvid Rønnebærgård. Hun skulle bruge gården til sin sølvrævefarm, som hun havde startet året før på Amager. Egentlig pelsdyravl i Danmark begyndte i 1928 først og fremmest med sølvræve, og fru Hvid var med næsten fra begyndelsen. I november 1936 blev hun indvalgt i bestyrelsen for Dansk Pelsdyravlerforening, men p.g.a. interne stridigheder bl.a. mellem avlere af ræve af hhv. norsk og canadisk oprindelse, så blev bestyrelsen væltet på en ekstraordinær generalforsamling allerede i juni 1937.

Rævefarmen på Rønnebærgård skulle blive en kilde til evig debat i området omkring gården, indtil Ellen Hvid fraflyttede den igen i 1941. Folk klagede over lugtgener, rotter og gøen fra rævene, men Gladsaxe kommunes sundhedskommission erklærede farmen for at være fuldt lovlig og indrettet så hensigtsmæssigt som muligt. I 1938 blev en del af gårdens jord, i lighed med en del andre gårdes jorder, eksproprieret til Ringvej B4 - nuværende Bagsværdvej. Da vejen var anlagt solgte fru Hvid gården videre. Vejen satte nemlig skub i udstykningen i området og øgede støjniveauet, så det generede dyrene. Kommunen havde dog lært noget af historien med rævefarmen, så da der i 1943 forelå en ansøgning om at indrette gården til et pelsberederi, sagde kommunen "nej". I 1944 fik Villy Petersen lov til at indrette en virksomhed på stedet med fremstilling af tæpper af rester af garvede skind, men tilladelsen blev inddraget igen i 1945.

Rønnebærgård havde adressen Bagsværdvej 256-270 indtil vejen ændrede navn til Aldershvilevej i 1943. Vejen blev ved den lejlighed udvidet med et stykke af gårdens jord. Derefter blev adressen Aldershvilevej 78-80. Gården brændte delvist ned d. 6/6-1945 og sognerådet ønskede ikke, at gården blev genopbygget, da det ikke harmonerede med den kommende byplan. Dog fik en længe lov at blive stående på nuværende Aldershvilevej 80b+c. Denne længe har i dag matrikel 7fk. På Aldershvilevej 78 og 80a ligger nu almindelige villaer, som blev bygget i henholdsvis 1949/50 og 1956/57. Den længe, der i dag står tilbage på Aldershvilevej 80b+c, er den samme længe, som efter branden i 1853 blev indrettet til midlertidigt stuehus.

Rønnebærgård i 1941 set fra Aldershvilevej.

Udateret luftfoto af Rønnebærgård.

Realregister (matr. la):

bd. 1, folio 107; bd. 4, folio 309; bd. 39, folio 355

Realregister (matr. 7q + 7s):

bd. 4, folio 308; bd. 39, folio 369-370 (Jfr. skrivelse af 22/2-1947 udgår 7s og 7aa af matriklen og inddrages under matrikel 7q).

Brandtax (matr. la):

prof. A, tax.nr. 53.10; 2053.3 (prot. 1800-1858); 3462.2 (prot. 1800-1858); 3569.2 (prot. 1800-1858); 3769.1 (prot. 1800-1858); 3529.1 (prot. 1800-1858); 3668 (prot. 1800-1858), prot. E, folio 253; prot. 26, folio 20-22; prot. 30, folio 435

Bygnings- om miljøafdelingens byggesagsarkiv

Ahorngård

Matrikel 8 a (Siden Bay) Bagsværd. I følge skrivelse læst d. 6/3-1878 kom matr. 8a til at hedde "Ahorngaarden".

Ahorngård Matrikel 8 a

27/2-1828

Thomas Thomsen Ørtofte

24/4-1844

Kaptajn Vilhelm von Zachariæ

26/3-1856

Sadelmager Christen Sørensen

6/11-1872

Landmand Carl Christen Sørensen

1/7-1874

Hans Anders Jørgensen

29/8-1877

Mageskiftebrev til Jens Peder Nielsen

5/9-1877

J.M. Dreyer

3/5-1882

Mageskiftebrev til

Jens Christensen Vestergaard

23/8-1882

Mageskiftebrev til fabrikant

Christian Olsen

16/12-1891

Particulier Sophus Kjær

8/8-1907

Aktieselskabet Engelsborg

27/9-1911

Aktieselskabet Ahorngården

Matrikel 8ay udstykket

af 8a d. 6/12-1911

24/4-1912

Vognmand Carl Petersen

2/5-1927

N.P. Søgaard

6/10-1930

Johanne Petersen

Ahorngård set fra daværende Bagsværdvej 299-303 = nuværende Aldershvilevej 97-99.

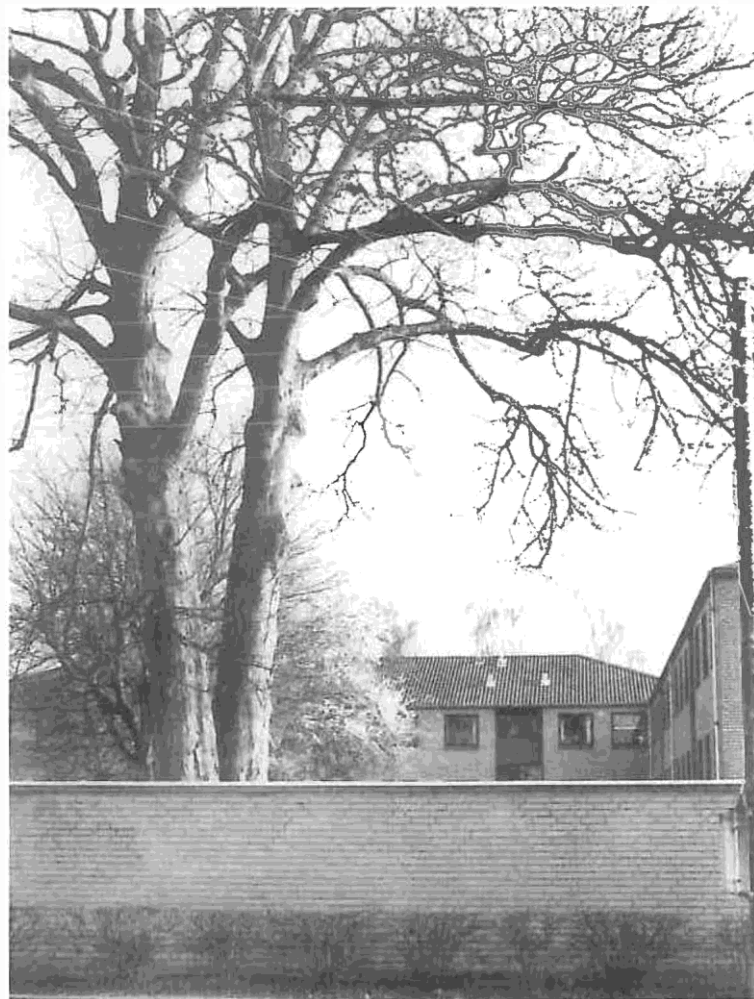
Ahorngårds hovedbygning. Yderst til venstre står murermester Heinrich Vage/ og ved siden af ham postbud Valdemar Viholt, de øvrige personer på billedet er ikke navngivne. Billedet er fra ca. 1920-25, hvor Vage/ boede i huset.

Ahorngård, der oprindelig lå på matrikel 8a i Bagsværd, fik en omtumlet skæbne. Den første ejer, Thomas Thomsen Ørtofte, lod i 1842 gården forsikre. Det var klogt idet brandtaxationsprotokollen lakonisk meddeler, at gården nedbrændte totalt d. 2/10-1855.

Næste ejer genopbyggede gården og forbedrede den samtidig. Den blev nu grundmuret og stuehuset fik tegltag. I 1882 blev næsten 2/3 af gårdens jord solgt fra. En stor del af denne jord blev matrikuleret som 8h og købt af ejeren af Svejgård/Bondehave. Den resterende del af jorderne blev købt af en fabrikant og derefter ernærede ejerne sig primært ved andet erhverv end landbrug.

I 1911 blev den resterende del af Ahorngårds jord købt af et aktieselskab af samme navn. Aktieselskabet udstykkede det hele til området ved nuværende Aldershvilevej, Bondehavevej, Hakonsvej, men lod bygningerne blive stående. Gården kom derefter til at ligge på matrikel Bay med adresse Bagsværdvej 299-303 = Aldershvilevej 95, hvilket svarer til nuværende Aldershvilevej 97-99.

At gårdens jord både i 1907 og 1911 kunne udstykkes med stor gevinst hang sammen med Slangstrupbanens indvielse i 1906. I 1930'erne drev Johanne Petersen et rekreationshjem på gården. Ahorngård benyttedes som privat beboelse indtil 1970. Derefter blev bebyggelsen på nuværende Bondehavevej 6-8 og Aldershvilevej 97-99 opført. Bebyggelsen, der blev taget i brug i 1971, indeholder 24 lejligheder i to etager.

Aldershvilevej 97-99 anno 1999. Ahorngård blev revet ned i 1970. Foto: Lone Dam.

Realregister:

bd. 1, folio 111; bd. 4, folio 252; bd. 38, folio 1; bd. 38, folio 49

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 53.9; prat. E, folio 252; 2053.2 (prat. 1800-1858); 2123 (prat. 1800-1858); 3768. 13 (prat. 1800-1858); 3907.2 (prat. 1800-1858); 3141.4 (prat. 1800-1858); prat. K, folio 78-79; prat. 31, folio 421-422

Svejgård/Bondehave

Matrikel 9a Bagsværd

Svejgård/Bondehave Matrikel 9 a

21/2-1769
?

24/12-1787
Hans Rasmussen

16/9-1826
Peder Hansen

27/5-1863
Hans Pedersen

20/7-1887
Skifteudskrift for Hans Pedersens enke
Augusta Vilhelmine Marie f. Bøytler

14/8-1912
Plantageejer Chr. H. Brodersen

18/6-1913
Folketingsmand Jens Peter Lillelund

28/11-1923
Enke Laura Kirstine Lillelund f. Nielsen

27/1-1933
Skifteudskrift for entreprenør Hans
Bernstorff Lillelund, repræsentant Jens
Lillelund og frk. Sigrid Lillelund

27/1-1933
Arveudlægsskøde til entreprenør
Hans B. Lillelund

*En del af Bondehave blev omkring 1946 udlejet til Troels Smidth, der drev AIS Platan-
gården og fremstillede vin på stedet.*

Bondehaves hovedbygning set fra havesiden inden branden i 1956, der lagde gården øde.

Ejeren af Svejgård, senere Bondehave, købte d. 10/6-1882 en parcel matrikuleret som Bn af ejeren af Ahorngård. Svejgård/Bondehave og Ahorngård lå ret tæt på hinanden. Svejgård/Bondehave havde adresse på Bagsværdvej 313-321, nuværende Aldershvilevej 103.

I 1913 købte folketingsmand Jens Peter Lillelund gården og gav den navnet Bondehave. Han begyndte at grave grus. Sønnen Hans drev grusgraven videre efter faderens død i 1922 og startede et mørtelværk, der senere flyttede og udvidedes (Bondehave Mørtelværk var faktisk det næststørste cementfirma i kommunen i 1935).

Jens Peter Lillelund var en kendt personlighed. Han var medlem af folketinget fra 1912 til 1922 og af Gladsaxe sogneråd fra 1921 til 1922. Hans yngste søn, Jens Lillelund, var en af initiativtagerne til modstandsgruppen Holger Danske og den ældste, Hans B. Lillelund, var ligeledes politisk aktiv, idet han var medlem af Gladsaxe kommunalbestyrelse fra 1959 til 1962.

I 1932 blev Bagsværds første tennisklub med to baner etableret nær Bondehavegård. På jord, der var udstykket fra gården. Gårdens jord blev udstykket i 1911, 1912, 1919, 1929, 1932 og 1935. Gartneriet Østerlund, Gammelmosevej 306, lå således også på en parcel af Bondehave, der var udstykket fra moderparcelen i 1912.

Hvornår Svejgård blev opført kan ikke ses af kilderne, men den blev brandforsikret i 1835. Det var en fornuftig foranstaltning, idet gården brændte helt ned d. 2/10-1855. Ved genopførelsen blev den ikke synderligt forbedret. D.v.s. at den stadig havde fire længer + et separat skur bygget i brandfarlige materialer. I 1947 blev en del af gården udlejet til Troels Smidth, der fremstillede dansk frugtvin på stedet. Han kaldte stedet for Platangården.

I 1956 brændte gården atter og blev ikke genopført. I 1958 blev der givet tilladelse til at opføre den to-etagers beboelsesbygning på grunden, som står den dag idag. Bygningen indeholder 40 lejligheder i varierende størrelse og desuden to garagebygninger. Byggeriet blev taget i brug i 1960 og det var murermestrene Teichert, der stod for byggeriet.

Bondehaves hovedbygning lå ud til nuværende Aldershvilevej 103. Udateret fotografi.

Aldershvilevej 103 i 1999. Samme sted som gården lå indtil 1956. For enden af træerne lå Platangården, og i dag er der stadig en rest af et fundament, som man mener stammer fra gården. Foto: Lone Dam.

Realregister:

bd. 1, folio 111; bd. 4, folio 253; bd. 38, folio 1

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 53. 12; prat. E, folio 262; 1335.5 (prat. 1800-1858); 3768.1 (prat. 1800-1858); 3843.8 (prat. 1800-1858); 3857.2 (prat. 1800-1858); 3907.3 (prat. 1800-1858); 4108. 1 (prat. 1800-1858); prat. 24, folio 545-546; prof. 25, folio 12; prat. 29, folio 10

Frydensgave

Matrikel 10 a Bagsværd

Frydensgave Matrikel 10a

30/5-1768
?

18/7-1804
Christen Rasmussen

11/6-1851
Christen Rasmussens enke
Johanne Oledatter

25/7-1852
Christian Frederik Knudsen

29/5-1889
Chr. Fr. Knudsens enke
Christine f. Christensen

25/11-1908
Forpagter Poul Olsen (senere Teglers)

15/5-1918
Proprietær C. Corneliussen og bestyrer
N.L. Nielsen

10/7-1918
Godsejer Haakon Selsbak

25/1-1922
Direktør M. Jensen

24/9-1924
Maskinkonsulent Louis Rathsach

22/7-1925
Proprietær Frederik Jacobsen og
vognmand Poul Thomsen

Frydensgave set fra luften i 1949. I baggrunden løber jernbanen, der endnu er et-sporet og uelektrificeret. I forgrunden ser man Bagsværd Hovedgade eller Frederiksborgvej, som vejen hed dengang.

Samme sted som luftfoto, men anno 1999. I dag ligger Buegården og Bagsværd Bio samme sted som førhen Frydensgave. Foto: Lone Dam, 1999.

Frydensgave var en af de gårde, der blev til, da den ældste Bagsværdgårds jord blev fordelt. Den første gård var helt traditionelt firelænget med enekstra bygning i gården. Stuehuset indeholdt forstue, 3 stuer, køkken, bryggers og 3 kamre. D. 7/ 12-1852 brændte det meste af gården. Alle længer gik op i røg, men stuehuset blev kun delvist beskadiget. Ved genopbygningen af længerne i 1853 benyttede ejeren sig af en nyligt udstedt resolution fra Indenrigsministeriet, der tillod at erstatningen for de tre længer blev brugt på opførelsen af to nye, større længer. Tidligere havde enskadeserstatning ALTID skullet bruges til at genopføre det brændte med. D.v.s. at fik man erstatning for tre bygninger, så skulle der også genopføres tre bygninger. Man kunne ikke sige, at man kun havde brug for to og iøvrigt hellere ville bruge pengene således, at der kom tegltag på dem i stedet for strå.

Da Frydensgave blev genopbygget efter branden i 1853 valgte ejeren, Christian Frederik Knudsen, at gøre hovedbygningen større, nuhan alligevel havde håndværkere gående. Han fik lavet to separate indgange med forstuer. Desuden 3 stuer, 2 kamre, borgestue, pigekammer, køkken og spisekammer.

Christian Frederik Knudsen døde i 1889 og hans enke ansatte snart efter Poul Olsen som forpagter, hvorefter hun selv valgte kun at bo på gården om vinteren. Efter enkens død købte Poul Olsen gården. To år efter d. 18/4-1910 brændte gården totalt ned og det tog nogle år, at få den genopbygget derefter.

Frydensgave lå på Bagsværd Hovedgade 106-108 (førhen Frederiksborgvej) med ialt 80 tdr. land, der lå langs Hovedgaden fra Bagsværd kro til Gammellosevej. Til ejendommen hørte en grusgrav, der gav en god indtægt. I den gamle grusgrav anlagde Gladsaxe kommune under 2. verdenskrig Bagsværd Idrætspark, mens selve gården i 1925 blev købt af rutebilejer Poul Thomsen, som indrettede garage, administrationslokaler og værksteder for De blå Rutebiler. Nu ligger der på jorderne bl.a. ejendomskomplekset Buegården, supermarked, højhuset og Søndergård skole. Det fremgår ingen steder, hvornår selve Frydensgave blev revet ned, men det var omkring 1955.

Poul Thomsen åbnede d. 17/1-1923 en rutebilrute med otte daglige afgange mellem Bagsværd og Lyngby. I 1925 købte han Frydensgave og indrettede den til garager m.m. Billedet viser stoppestedet ved Bagsværd Hovedgade 124-134 i 1954.

Realregister:

bd. 1, folio 117; bd. 38, folio 118

Brandtax:

prot. A, tax.nr. 53. 7; prat. E, folio 251; 1381.2 (prof. 1800-1858); 3330 (prat. 1800-1858); 2278 (prof. 1800-1858); 3454.1 (prot. 1800-1858); 3913.3 (prat. 1800-1858); prat. O, folio 157v-157h; prof. 24, folio 133-134; prat. 24, folio 201-204

Nybrogård Matrikel 11 a

7/11-1810

Løjtnant Andreas Bodenhoff (ejer af Lynggården i Lyngby, hvorfra Nybrogårds jord stammer)

20/11-1811

Peter Boll Wivert

25/6-1828

Etatsråd og generalfiskal Peter Boll
Wiverts enke Cathrine Sophie f. Ernst

20/1-1841

Etatsråd Salicath

13/10-1847

Krigsråd Hans Peter Nielsen

5/4-1854

Josias Thor Straten

6/8-1862

Samuel Frederik Christian Teisner

9/1-1867

Peder Madsen Friis

14/10-1868

Professor N.C. Frederiksen

20/12-1871

Grosserer Alexander Dessauer

1/4-1874

Kaptajn Andreas Ferdinand Jørgensen

10/7-1878

Jørgen Peter Hansen

8/1-1879

Grosserer Moritz Gluckstadt og tømrermester Ph. Schmock

7/7-1886

Particulier Anders Carlsen

17/12-1889

Grosserer C.H. Danseheil

20/6-1894

Løjtnant og intendant
Otto Carl Frederik Blechingberg

11/9-1912

Proprietær Johannes Jørgensen

15/10-1913

ingeniør Henry R. Angelo

27/3-1918

Skibsreder Chr. Sass

25/3-1930

Fru Dorothy Schierbeck

Nybrogård

Matrikel 11 a (I dag 11 m) Bagsværd

Fra 1949 blev Nybrogård omdannet til sygehus - sidenhen plejehjem. Plejehjemmet har i dag adresse på Nybrovej 333, og gårdens gamle bygninger er stadig i brug. Gårdens jorder, derimod, blev eksproprieret i 1942 og '43. Radiomarken, der oprindeligt hørte til Nybrogård og fylder 62 tdr. land, ejes i dag af Gladsaxe kommune og blev i 1992 fredet som naturområde.

Nybrogård ca. 1940 set fra luften. Nybrogårds statelige hovedbygning og nogle længer eksisterer stadig, nu udbygget med mere funktionelle bygninger til Nybrogård Plejehjem.

Nybrogård var en af de oprindelige gårde, der efter udskiftningen flyttede ud på marken. Den første gård, der blev opført på marken, var firelænget. Især hovedbygningen og den nordre bygning, der blev brugt til at huse gårdens ansatte, var der gjort meget ud af. Desværre brændte gården delvist i 1850 og helt ned i 1854. Den sidste brand skete få måneder efter at Josias Thor Straten havde købt gården. J.T. Straten udvidede iøvrigt gården med matrikel 61, der så vidt det kan ses af gamle matrikelkort, svarer til nuværende Bagsværd Hovedgade 115. Her lod han opføre et "lille" hus m. 2 køkkener, 4 værelser og 2 sovekamre. Dette hus blev skånet under branden. Huset hørte til gården langt op i tiden og blev udlejet til velhavende personer.

Efter gårdens brand i 1854 blev den genopbygget og allerede i 1856 stod stuehuset og de to længer, som også eksisterer i dag, færdige. Stuehuset var forsynet med 2 indgange m. entreer, 5 værelser, retirade og brændselskammer i stueetagen. I kælderen var der køkken, viktualiekammer, vaskehus og 5 afdelinger til tolke- og brændselskamre. På loftet var der 6 værelser, køkken og viktualiekammer - enstatelig gård, der nok var en passende bopæl for det bedre borgerskab fra København.

I 1917 fik gården indlagt vand og elektricitet i både hovedbygning og de øvrige bygninger. I hovedbygningen blev der indrettet to badeværelser + gæstetoilet. Desuden fik bygningen tilføjet kamapper. Alt dette forbedrede gården betydeligt og forsikringssummen lød nu på ialt 176.000 kr. mod i 1856 14.670 rigsdaler. En del af forhøjelsen skyldtes godt nok inflationen, men primært var det de forbedrede bygninger, der gjorde gården mere værd.

I 1920 og '22 blev stuehuset atter forbedret. Nu havde det tegltag og lukket veranda bagtil.

Lyngby Radio, der ligger på Radiomarken, har en spændende historie. Den begyndte i 1905, da Valdemar Poulsen, der var ung ingeniørstuderende, rykkede ud i marken for at prøve sin nyopfundne buesender, der kunne sende lyd trådløst. I starten havde han eksperimenteret med sin nye opfindelse inde på Københavns brokvarterer, hvor han snuppede strømmen fra alle omkringboende, hver gang han eksperimenterede. Det var naturligvis upopulært.

Blechingberg, der ejede Nybrogård på det tidspunkt, stillede et areal af gårdens jord ud mod Bagsværdvej til rådighed for Valdemar Poulsens eksperimenter og forsøgsstationen var en realitet. Han fik bygget to skure. Det ene står der endnu. Det andet købte Danmarks Radio til en udstilling og nu ligger det i mølpose. Det hed Esbjergshuset.

Forsøgsstationen kom tidligt til at hedde Lyngby Radio, fordi de teknikere, der arbejdede på stedet kom fra København og derfor tog toget hver dag til Lyngby og derfra hestevogn det sidste stykke. Teknikerne tænkte derfor ikke på, at de ikke var i Lyngby, men derimod i Gladsaxe.

Valdemar Poulsen vedblev med sine forsøg og snart kom en anden studerende, P.O. Pedersen, ham til hjælp. Det er efter ham P.O. Pedersen kollegiet på Bagsværdvej er opkaldt. Radioforsøgene faldt heldigt ud og i 1907 kunne Lyngby Radio kommunikere med skibe på afstande op til 2000 km.

I 1914 blev Lyngby Radio stillet til rådighed for Staten som reserve for telegrafnettet under 1. verdenskrig. I 1917 købte Telegrafvæsenet radioen. I dag er Lyngby Radio den eneste kystradiostation i Danmark. Den kan sende og modtage beskeder fra hele verden.

Otto Carl Frederik Blechingberg, løjtnant og intendant. Født 1859 død 1914. Blechingberg ejede Nybrogård 1894-1912, mens en slægtning, Carl Blechingberg, ejede Kongsvillie fra 1908 til 1912. Navnet "Carl" er et familienavn. Billedet af Otto Carl Frederik Blechingberg er udateret. Foto: Det kgl. Bibliotek, Kort- og Billedafdelingen.

Realregister:

bd. 1, folio 119; bd. 39, folio 375

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 53. 11; 2076 (prot. 1800-1858); 2276.2 (prat. 1800-1858); 2799 (prat. 1800-1858); 2916.2 (prat. 1800-1858); 2951. 1 (prat. 1800-1858); 3594 (prat. 1800-1858); 3700 (prat. 1800-1858); 3733 (prat. 1800-1858); 3751 (prat. 1800-1858); 3777 (prat. 1800-1858); 3821 (prat. 1800-1858); prat. 26, folio 265; prat. 28, folio 469-470; prat. 29, folio 69; prat. 32, folio 125-126; prat. 34, folio 146

Kongsvillie, Matrikel 12a

17??

Christen Willumsen

17??

Karen Jensdatter, enke efter Willum-
sen

3/2-1769

Ole Pedersen (ved giftermål med
enken)

30/10-1769

Friderich Christian Carl Rosum

3/9-1770

Christiane Friderica Puttz, enke efter
Hans Dreyer

22/3-1784

Anne Erika Wichmann f. Gleerup

22/12-1788

Studiosus juris Christian Friderich
Garmann

14/12-1789

Forvalter Søren Kierulf

25/7-1791

Løitnant Multerbach

27/7-1801

Supercargo Henrich Thulstrup

26/9-1832

Admiralitetet

3/10-1832

Christian Mørch

3/7-1839

Mathias Ernst Pohl

25/6-1845

Cand. theol. Christian Frederik
Westergaard

22/12-1847

Johan Dajon Rudolph Larshoff

30/5-1888

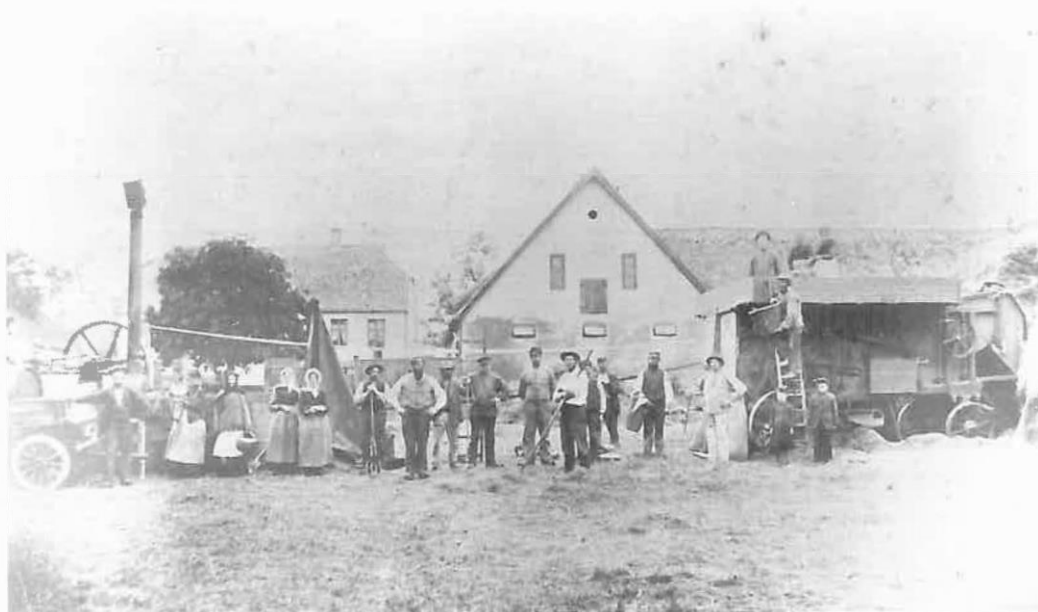
Frederik Christian Beck

4/3-1908

Skifteudskrift til frøken Charlotte Beck

Kongsvillie og lille Kongsvillie

Matrikel 12a og 13a Bagsværd

Landarbejdere i gang med tærskning på Kongsvillie omkring 1892. Ejeren, Frederik Chr. Beck, ses muligvis yderst til venstre med hånden på vognladet.

26/2-1908

Grasserer Carl Blechingberg & enken
Louise Lemvig-Fog

11/9-1912

Proprietær Johannes Jørgensen

15/11-1916

Proprietær P.M. Hermansen

15/11-1916

Sagfører G. Mogensen

15/1-1919

Jens og Frederik Jakobsen & propri-
etær Samuel Cohn

Kongsvillie Matrikel 120 jfr.
skrivelse af 1/10-1925

20/1-1926

Fogedudlægsskøde til fuldmægtig
Johan Behrendt

Kongsvillie

matrikel 12bc jfr. skrivelse af 2/12-
1927

28/12-1927

Cand. polit. Abel Brink og ægtefælle
Nanna Brink

12/11-1940

Skifteudskrift som adkomst for Nanna
Brink f. Petersen

Kongsvillie/Kongshviles første ejer Christian Willumsen var formentlig også ham, der lod gården bygge. En senere ejer, Johan Rudolph Larshoff, var en kendt Gladsaxe-borger. Han var formand for sogneforstanderskabet i både Gladsaxe-Herlev og Lyngby-Taarbæk kommuner samtidig i årene 1855 til 1864. Dette var muligt, fordi han også ejede jord i Lyngby. Samme Johan Rudolph Larshoff var i øvrigt med til at oprette det første asyl i Bagsværd i 1862.

Kongsvillies bygninger lå på matrikel 12a, men supercargo Heinrich Thulstrup købte i 1808 ligeledes matrikel 13a, som var nabo-grunden, der grænsede op til Lyngby. Her lå også en gård. Den blev kaldt "Ved Kongsvillie", „Ved Kongevejen" eller "lille Kongsvillie". Imellem 1839 og 1861 hørte gården med til Sophienholm, der ligger ved Frederiksdal i Lyngby, men både før og efter den tid hørte gården til Kongsvillie. Gården var firelænget, ligesom Kongsvillie og allerede fra 1868 fremstod alle bygninger i grundmur, men der var stadig stråtag overalt. Fra 1858 blev gården brugt til mejeri, men allerede i 1918 blev gården, hvoraf der i øvrigt kun var hovedbygningen og en hestestald tilbage, med jord udstykket. Det er muligvis den sidste rest af lille Kongsvillie, der ligger på Nybrovej nr. 376.

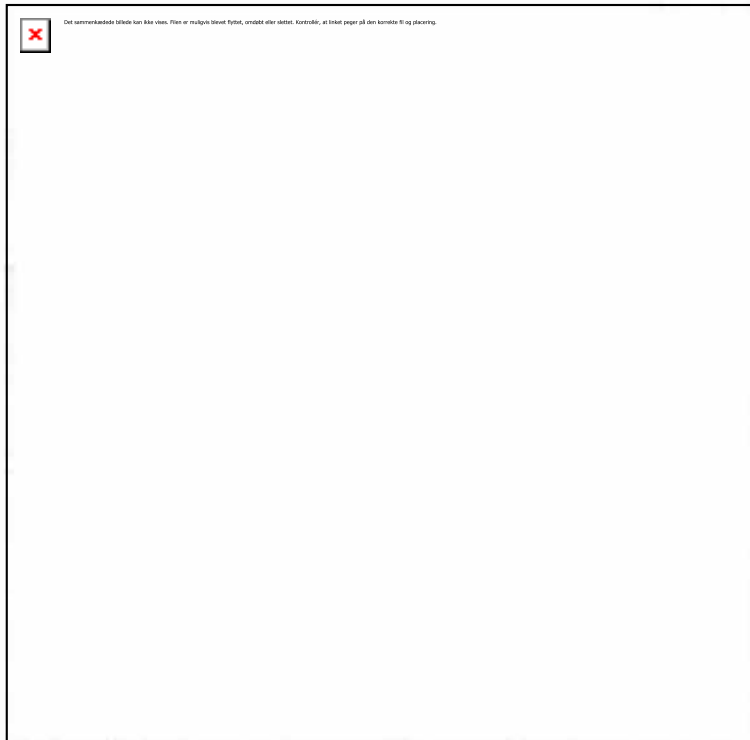
En kort overgang blev Kongsvillie og Nybrogård ejet af samme mand - proprietær Johannes Jørgensen. Første del af Kongsvillie, nemlig matrikel 13a, blev delvist udstykket i 1918 og i 1923/24 begyndte man at udstykke matrikel 12a - altså den oprindelige Kongsvillie-jord og der blev bygget nogle pragtfulde, store villaer på højderyggen med udsigt til søen.

I 1952 begyndte det i 1944 stiftede Arbejdernes Boligselskab i Gladsaxe på et større byggeri - det var Kongshvileparken, man anlagde. I alt 138 rækkehuse + en bygning til forretninger, selskabs- og mødelokaler blev der bygget i løbet af to år. De ligger på Nybro Vænge, Hegnskrogen m.v.

I 1787 bestod Kongsvillie af et grundmuret stuehus, to stalde, et skur, en mindre bolig og et lysthus. Hele herligheden var forsikret for 6000 rigsdaler. En formidabel sum i datidens øjne, men det var også helt usædvanligt, at man byggede i grundmur på det tidspunkt. Normalt brugte man blandingstømmer eller bindingsværk.

Kongsvillie blev større og større. I 1856 var der en hovedbygning, tre længer, to lysthuse og en gartnerbolig. I 1873 blev hovedbygningen beskrevet således: 1 etage med kælder under størstedelen samt fuldt udnyttet loftsrum. I kælderen var der 2 køkkener, 3 spisekamre, 1 folkestue, 1 pigekammer og 1 viktualiekælder. I stueetagen var der forstue, 6 værelser+ et rum under trappen og fra forstuen kunne man komme op til loftsetagen, der også rummede 6 værelser samt flere pulterkamre. I stueetagen var der desuden en muret veranda ud mod haven. I 1917 blev der endog indrettet badeværelse i hovedbygningen med både badeovn og -kar. Stuehuset var på 195 m².

Kongsvillies imponerende hovedbygning og en stråtekt sidebygning ligger stadig i Bagsværd på Amundsensvej 45, men alle øvrige bygninger er forlængst revet ned.

Kongsvillies hovedindgang samt lidt af den stråtekte sidebygning fotograferet i 1981.

Kongsvillies hovedbygning og lade set fra samme vinkel blot i 1999. Laden bliver i dag udnyttet til almindelig beboelse.

Realregister (matr. 12a):

bd. 1, folio 120; bd. 38, folio 199

Realregister (matr. 13a):

bd. 1, folio 121; bd. 38, folio 197

Brandtax (matr. 12a):

prat. A, tax.nr. 53. 17; 2057.2 (prat. 1800-1858); 3535 (prat. 1800-1858); 3942. 7 (prat. 1800-1858); 4180.8 (prat. 1800-1858); prat. G, folio 122-124; prat. 29, folio 200-201; prat. E, folio 257

Brandtax (matr. 13a):

prat. A, tax.nr. 53. 16; prat. E, folio 256; 150 (prat. 1800-1858); 2909 (prot. 1800-1858); prat. G, folio 124; prot. 21, folio 162-163; prat. 29, folio 200-201

Højgård Matrikel 14a og 6a

7/5-1790

Johan Theodor Holmskjold

22/9-1794

Mouritz Andersen

24/8-1814

Peter Nicolai Arboe, der allerede i 1804 købte Aldershvile, køber Højgård for at bruge den som avlsgård.

8/1-1845

Gottlieb Franciscus Frederik Smith

9/1-1856

Grosserer Knud Otto Vilhelm Nyegaard

10/10-1860

Forpagter Ernst Bagge

27/5-1885

Proprietær Claus Jensen.

22/5-1895

Gustav og Matthias Nissen

1/11-1916

N. Lundgaard, R. Jensen og A.F. Barre

1918?

Kreaturhandlere Frederik og Jens Jacobsen

15/1-1919

Samuel Cohn

13/9-1921

Bevilling til udstykning af 6a og 14a. Herefter udstykkes Højgård, så den kommer til at hedde 14id.

24/12-1924

ingeniør K.J. Enersen [og A.B. Karup, m.fl.]

20/3-1931

Direktør J. Kierulf-Lange

1/12-1943

Indenrigsministeriet, Statens Bygningsdirektorat på statskassens vegne.

3/2-1948

Møbelhandler

Christian Hoffmann Sørensen

3/10-1962

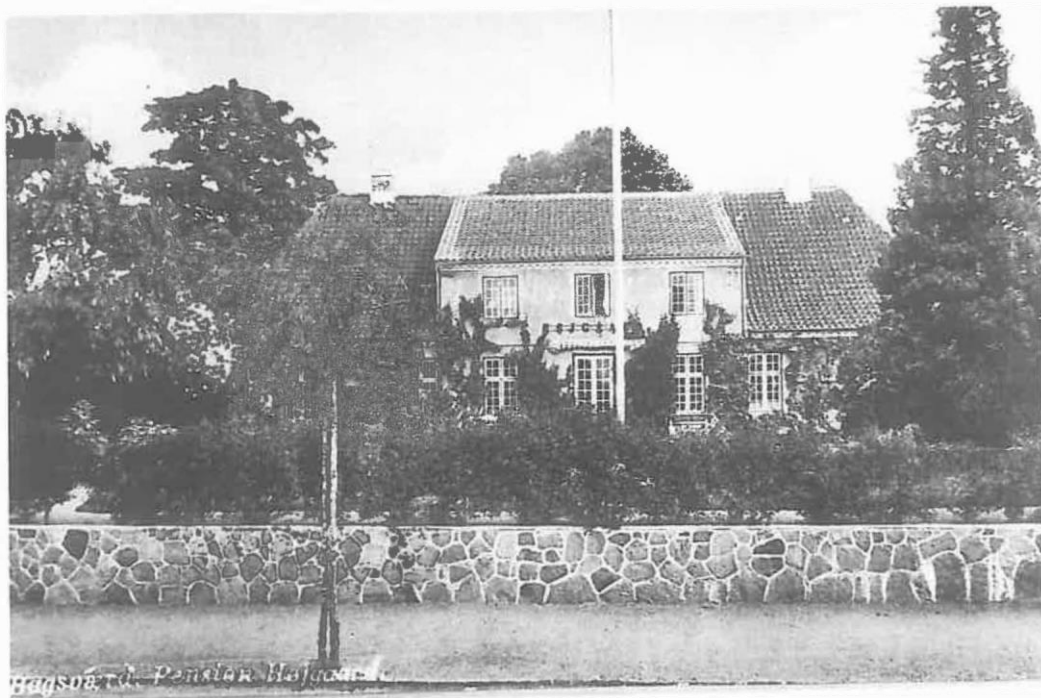
Sygeplejerske Karen Stoffregen

30/12-1963

Gladsaxe kommune

Højgård

Matrikel 14a og 6a (ldag 14id) Bagsværd

Højgårds smukke hovedbygning omkring 1960.

Johan Theodor Holm blev adlet og fik navnet Holmskjold i 1781. Hans våbenskjold bestod af to guldstjerner, hvoraf den ene hvilede på en lille ø i en grøn sø. Vandet, hvorpå den største stjerne var placeret, var blå. Geviret symboliserer formentlig skoven og Holmskjolds virksomhed som botaniker, mens vandet muligvis henviser til Bagsværd sø. Kronen med oleander- og myrtegrene minder nok om Holmskjolds lange tjeneste ved hoffet. Se i øvrigt også teksten til Stengård i Gladsaxe.

Hovedbygningen set fra samme vinkel i 1999. Foto: Lone Dam.

Højgårds første ejer var Johan Theodor Holmskjold. Holmskjold købte og mageskiftede sig d. 17/5-1790 til 14 overdrevsgrunde i Bagsværd. Disse jorder, som vitterlig ikke var særlig attraktive, forvandlede han ved plantning og dyrkning så de dels blev god landbrugsjord, dels skov og park. Højgård blev bygget på disse jorder og der findes ikke belæg for, at gården skulle have eksisteret tidligere.

Holmskjold, som således allerede ejede Højgård, lod også Aldershvile slot bygge i begyndelsen af 1790'erne og både da og senere skulle Højgård og Aldershvile ejermæssigt høre sammen. Holmskjold døde stærkt forgældet i 1793 og efterfulgtes som ejer af Mouritz Andersen, der købte Højgård i 1794, mens Aldershvile gik over på andre hænder. Mouritz Andersens far, Anders Mouritzen, var i øvrigt en endelodsejer, der havde solgt overdrevs jord til Holmskjold i 1790 og for jorden havde han fået et beløb på 140 Rigsdaler - et betragteligt beløb på den tid.

Den næste ejer i rækken, Peter Nicolai Arboe, købte Højgård i 1814. Han ejede i forvejen Aldershvile og ville bruge Højgård til avlsgård. Den fælles drift holdt noget længere denne gang, men i 1858 solgte Nyegaard Aldershvile og en lille gård, der blev kaldt Sauggård eller Savværksgård, fra og beholdt kun Højgård. Sauggård var ikke en egentlig gård. Det ses tydeligst af brandtaxationerne, hvor Sauggård var forsikret for 480 rigsdaler, mens Højgård på samme tidspunkt var forsikret for 16760 rigsdaler. Sauggård var blevet købt til Højgård i 1814 af Arboe.

Den egentlige udstykning af Højgård begyndte i 1905. Her blev de første villaer i Bagsværd opført. Det blev til området omkring nuværende Søvej, Aldershvilevej og Skovvej. Inden da havde Ernst Bagge, der ejede Højgård fra 1860 til 1885, solgt fredskoven fra til Staten i 1866. Ernst Bagge var i øvrigt sognerådsformand fra 1868 til 1873 og havde allerede inden da været medlem af sogneforstanderskabet siden 1862.

Selvom udstykningen af Højgård begyndte i begyndelsen af århundredet, så var den stadig anseelig i 1907. La Cour oplyser i sin bog om de danske gårde, at gården var på 147 tønder land. I sin storhedstid, hvor Aldershvile hørte sammen med Højgård, var gården, tilliggende oppe på godt 300 tønder land.

I den periode, Staten ejede Højgård, blev den bl.a. brugt som Røde Kors-lejr i årene 1945-47 for danske statsborgere, der var flygtninge fra Tyskland. Siden havde flere ejere pensionat i bygningerne.

I dag ejer Gladsaxe Kommune Højgård. Det vil sige selve bygningerne! Jorden er fuldstændig udstykket. I 1968 påbegyndte Kommunen en større ombygning af gården. Det var på dette tidspunkt, man fik blotlagt de smukke kampesten i murene. Nu bruges Højgård til venskabsbyaktiviteter og til såvel privat som kommunal møde- og kursusvirksomhed.

Højgård blev bygget omkring 1790. Det eksakte byggeår kendes ikke. Højgård er, ligesom Stengård i Gladsaxe, der også blev opført på Holmskjolds initiativ, bygget i kampesten. Holmskjold havde nogle år tidligere, '76, ladet Sophienholm på Lyngbysiden af Bagsværd sø bygge. Sophienholm blev opkaldt efter hans hustru, Sophie Magdalene. Aldershvile slot, der blev bygget få år før Højgård, var også Holmskjolds værk. På billedet ses Højgårds stråtækte lader.

Johan Theodor Holmskjold. Botanikeroggeheimeråd. Født 1731 død 1793. Holmskjold blev i 1772 dronning Juliane Maries kabinetssekretær og i 1792 hendes hofchef. Holmskjold ejede Højgård fra 1790 til sin død og stod for byggeriet af Aldershvile slot. Fra 1776 til 1781 ejede han tillige Lynggård/Stengård i Gladsaxe. Kobberstikket af Holmskjold blev udgivet posthumt i 1794. Foto: Det kgl. Bibliotek, Kort- og Billedafdelingen.

Realregister:

bd. 4, folio 368; bd. 28, folio 291; bd. 39, folio 198

Brandtax:

prat. E, folio 262; 2056. 1 (prat. 1800-1858); 3332. 1 (prat. 1800-1858); 3858.2 (prat. 1800-1858); prat. 21, folio 547-548; prat. 29, folio 226-227; prat. 33, folio 209; prat. 34, folio 146

Holmegård

Matrikel 15b Bagsværd

Holmegård Matrikel 15b

1/12-1788

Mads Andersen

2/3-1814

Rasmus Jacobsen

23/2-1831

Jens Nielsen

13/9-1837

Politibetjent Andreas Vilhelm Rerup

12/4-1843

Niels Christensen

23/3-1853

Christen Pedersen

16/9-1857

Anders Esbensen

30/11-1881

Christian og Niels Andersen

11/2-1891

Christian Andersen arver
Niels Andersens halvdel

4/1-1928

Christian Andersens enke
Ane Kirstine Sophie f. Johansen

17/3-1931

Slagtermester Ch. Philipsen og slagter-
mester Marius Jensen

22/2-1938

Marius Jensens enke Elise M. Jensen
overtager halvdel

21/4-1938

Blomsterhandler Bjørn

4/11-1960

Gladsaxe kommune

Holmegård på Skovdiget 12-14 fotograferet omkring 1955.

Samme sted i dag. Holmegård blev revet ned i 1965, men de to muremestervillaer på den anden side af vejen, nu Skovdiget 12-14, står stadig uberørte.

Den første ejer af Holmegårds jord, Mads Andersen, købte i 1788 og først i 1800-tallet jord op og fik det i 1806 samlet og siden matrikuleret som 15a. 15a er bedre kendt som Haraldslund. Til Haraldslund hørte en lod "skovjord". Det var denne skovjordslod, som Mads Andersen lod opmåle og matrikulere som 15b, for siden at sælge den til Rasmus Jacobsen.

Rasmus Jacobsen opførte den første Holmegård på Holmevænget på kanten af Holmemosen, nær Skovbrynet. Den blev i 1817 brandforsikret og bestod da af stuehus m.to stuer og køkken samt et udhus. Begge bygninger havde lervægge og stråtag. Kun den ene stue var forsynet med bræddegulv.

De første brandtaxationer kalder gården for en "inderstegård". Inderstehuse var normalt placeret på jord, der hørte til en gård - og inderstehusene var således lejeboliger. Det kan muligvis betyde, at Rasmus Jacobsen var startet som ansat hos Mads Andersen, og at han har opført huset i forventning omsiden at få lov at købe det, sådan som det da også skete.

I 1831 overtog øltapper Jens Nielsen gården, fordi han fik lyst til at prøve kræfter med landbrug, men han blev hurtigt træt af det og overlod gården til politibetjent Rerup. Gården skiftede ejer endnu et par gange, inden Anders Esbensen overtog den i 1853.

D. 2/10-1855 nedbrændte gården totalt. Anders Esbensen opførte bygningen - denne gang dog i sten. I 1866 udvidede han gårdens areal med matrikel 45d i Hjortespring. Lodden i Hjortespring gjorde, at gården sidenhen i henhold til loven af 3/4-1929 kunne benævnes "landbrugsejendom". Denne betegnelse fik dog ikke lang varighed, da udstykningen af gårdens jord blev påbegyndt i 1931. I 1881 gik Anders Esbensen og hans hustru på aftægt og overlod bedriften til sønnerne Christian og Niels Andersen, men efter ti år lod Niels sin bror Christian "arve" sin del af jorden og købte selv Holmegård i Hjortespring. Christian Andersen døde i 1927 og hans enke, Ane, blev derpå boende på gården i endnu et par år.

I 1931 skete der det, at slagtermestrene Chr. Philipsen og Marius Jensen overtog gården. De var interesserede i væddeløb og ikke i jord. Deres plan var, at de ville starte et hestestutteri, men planen døde samtidig med Marius Jensen i 1938.

Gården blev derpå solgt til handelsgartner Christian Bjørn, der drev blomstergartneri på gårdens 8 tdr. land jord indtil kommunen overtog i 1960. Christian Bjørn ejede foruden gartneriet i mange år en blomsterhandel på Østerbro. Fra 1954 til 1958 var han medlem af Gladsaxes kommunalbestyrelse for Det Konservative Folkeparti.

I 1965 anlagde kommunen et idrætsanlæg til AB og i den forbindelse blev gårdens bygninger revet ned.

Christian Bjørn 1958. I 1960 afhændede Christian Bjørn sit gartneri i Bagsværd og helligede sig derpå sin virksomhed i Farum, hvortil han også flyttede. Christian Bjørn døde 20/10-1969.

Realregister:

bd. 1, folio 125; bd. 37, folio 2

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 53.35; 808 (prof. 1800-1858); 3967.7 (prat. 1800-1858)

Artikel i Folkebladet for Gladsaxe Kommune d. 25/2-1965 s. 6

Søndergård

Matrikel 18a og 19f Bagsværd

Søndergård Matrikel 18a og 19f

?

Nordenberg

18/10-1 790 & 11/1 -1796

Anders Poulsen køber af
Nordenberg og senere

12/1-1842

Anders Poulsens enke
Ingeborg Andersdatter

12/1-1842

Arved Andersen

31/10-1877

Johan Andersen

21/12-1887

Johan Andersen indlemmer matrikel 19f

2/8-1922

Landmand Arved Andersen

Søndergård, Huginsvej 20 og Ibsvej 168 set frontalt i 1954. I dag fungerer Søndergårds gamle bygninger som fælleslokaler for beboerne i Søndergård Park. I stuehuset er der i dag: kontor, billardstue og kortspilstue m.v. på 1.sal, mens stueetagen er indrettet til en lille festsal med plads til 50 deltagere. Længen er nu ombygget til stor festsal med plads til knap 100 mennesker og har også en badmintonbane. Foto: Eugen Amding.

Søndergård set fra nøjagtigt samme vinkel som på billedet fra 1954. Foto: Lone Dam, 1999.

Den første kendte ejer af Søndergård efter udskiftningen, Nordenberg, havde været forvalter af den ene halvdel af det Københavnske Rytterdistrikts jorder. Som sådan var han godt kendt med de bedste jorder i området. Nordenberg købte både Bagsværdal og Søndergård efter udskiftningen.

I 1790 og 1796 solgte Nordenberg Søndergårds jord videre til Anders Poulsen. Gården var derefter i slægtens eje helt frem til udstykningsen, der begyndte i 1938 og fortsatte frem gennem 1940'erne. Den fjerde ejer i slægten - Johan Andersen - sad i bestyrelsen for Hjælpekassen i Gladsaxe fra 1911 til 1914. Hjælpekassen eller Den frie Fattigkasse, som den hed indtil 1907, var primært båret af kommunale tilskud; men i modsætning til den offentlige fattigforsorg betød det ikke tab af borgerrettigheder at få hjælp af Hjælpekassen. Kommunen bestemte ikke, hvem der skulle have del i Hjælpekassens midler, for præsten var formand for bestyrelsen, der bestod af private personer. Johan Andersen var så vidt vides den eneste af Søndergårds forskellige ejere, der tog aktivt del i samfundsspørgsmål.

Selve gården var i begyndelsen en såkaldt halvgård - sagt med andre ord: trelænget. Og selvom den da blev bygget om og forbedret gennem årene, så skete der først rigtigt noget i 1868, hvor den gamle gård blev revet ned og en ny, firelænget bygget i stedet. Den nye gård var også bygget af brandfarlige materialer, men i 1917 fremstod hele gården med grundmurede vægge og stråtag og var iøvrigt atter trelænget, for firelængede gårde var i mellemtiden gået af mode. Stuehuset var på 125 m² og ejeren, Johan Andersen, blev ved at forbedre det indtil sin død.

Da Slangerupbanen skulle anlægges i begyndelsen af århundredet, skulle den finansieres ved private midler. Det skete bl.a. ved at lave særlige deklarationer på grundene langs med banen, der sikrede at banen ved ethvert grundsalg fik hele 30% af den værdistigning, der var kommet efter anlæggelsen af jernbanen. En sådan deklaration blev også lyst på Søndergård i 1903, men i netop det tilfælde blev jernbanen ikke rig af det, fordi gården kun skiftede ejer en gang inden deklarationens udløb 30 år senere.

I dag står stuehuset og stalden stadigvæk på Huginsvej nr. 20/ lbsvej 168 og fungerer som fælleslokaler for beboerne i Søndergård Park. Selve navnet Søndergård henviser iøvrigt til, at gården var Bagsværds sydligst beliggende gård.

Søndergård som den lå på marken. Hovedbygningens gavl kan lige ses bag den forreste afladerne.

*Den velbevarede hovedbygning fra Søndergård. Søndergård Park bebyggelsen blev projekteret i 1947 og '48. I 1949 var der rejsegilde og de første beboere flyttede ind i december samme år. I 1957 og '58 blev selve Søndergårds bygninger ombygget og indrettet til en børneinstitution. I dag er her fælleslokaler.
Foto: Lone Dam, 1999.*

Realregister:

bd. 1, folio 136; bd. 37, folio 69

Brandtax:

*prat. A, tax.nr. 53.50; prat. E, folio 274; 1940 (prat. 1800-1858);
prat. L, folio 246; prat. 28, folio 269; prat. 32, folio 326; prat. 34,
folio 63; prat. 35, folio 505*

Simonsens gård

Matrikel 19a Bagsværd

Siomonsens gård Matrikel 19a

18/10-1790
Bertel Larsen

5/2-1851
Peter Bertelsen

6/6-1888
Jens Peter Bertelsen

?
Hans Andersen

1/8-1888
Emilie Wilhelmine Andersen f. Bertel-
sen

27/12-1922
Vielsesattest som adkomst for Chri-
stian GustavWasa Simonsen

26/11-1924
Skifteattest som adkomst for Christian
Gustav Wasa Simonsen

22/10-1942
Ebba Berthine Wilhelmine Andersen

*Simonsens gård havde adresse på Bagsværd Hovedgade 2658.
Foto: Eugen Amding, 1950.*

*Simonsens gård anno 1999. Hvornår præcist gården blev revet ned vides ikke, men i dag
ligger ABS baner på stedet. Foto: Lone Dam, 1999.*

Simonsens gård havde så lidt jord, at den kun fik betegnelsen „gård" i få år efter 1929. Jorden, som blev samlet af Bertel Larsen, blev også allerede udstykket af ham. Smålodder blev solgt fra i flere omgange efter 1822. D.9/12-1819 fik Bertel Larsen sin gård forsikret for første gang. Den havde stuehus og to længer i bindingsværk med stråtag. Denne oprindelige gård solgte næste ejer Peter Bertelsen fra i midten af 1850'erne. Han lod derpå en ny og væsentlig bedre gård bygge til sig selv. Den lod han forsikre i 1859. Den havde grundmuret stuehus og tre længer med stråtag. Alt med stråtag. I 1919 var gårdens bebyggede areal blevet større. Der var nu to beboelsesbygninger, en stald, en lade, en retirade og et materialehus. Gården lå på adressen Bagsværd Hovedgade 265 B og dens jorder gik ned til Bakkegården, der lå på matrikel 5a ved nuværende Ringvej B4/Hillerød-motorvejen/Bagsværd Hovedgade.

Stralsund bestod af en mindre samling huse. Foran Simonsens Gård boede bl.a. familien Viholt i nr. 265 A og købmand Bertelsen.

Simonsens gård var leverandør af mælk til Gladsaxe Mejeri i en årrække. I 1941 blev både Mejeriet og Simonsens gård landskendt, da en landbrugsmedhjælperes bulne finger blev den direkte årsag til en mælkeepidemi, der i løbet af få dage forårsagede anginaanfald hos 2-3000 mennesker. Flere døde eller blev invalide som følge af komplikationer til sygdommen. Derefter blev almælk landet over pasteuriseret. I Folkebladet for Gladsaxe Kommune d.27/3-1942 står der, at gårdejer Simonsen fik en bøde på 400,- fordi han havde leveret mælk fra en syg ko, så muligvis er historien om den bulne finger en skrøne, men at mælkeepidemien startede på Simonsens gård er i hvert fald sandt.

Samme sted som på fotografiet fra 1950. Set fra Ring IV mod ABs baner. Foto: Lone Dam, 1999.

Realregister:

bd. 1, folio 137; bd. 37, folio 93

Brandtax:

prof. A, tax.nr. 53.41; prof. E, folio 271; 717. 1 (prat. 1800-1858); 3044.6 (prof. 1800-1858)

Langemosegård Matrikel 22a

18/10-1790

?

2/5-1810

Henning Schiellerup

28/11-1810

Søren Pedersen

?

Søren Pedersens enke

Ane Pedersdatter

13/9-1837

Jens Sørensen

8/11-1865

Anders Pedersen

(svigersøn til Jens Sørensen)

8/7-1874

Kaptajn C.F. Basse

13/?-1875

J.H. Lieder

14/6-1882

Proprietær Lars Larsen

18/7-1883

Sagfører P. Terp

16/4-1884

Smed Christian Petersen

27/2-1901

Tømrer Jørgen Hansen og murer Lars
Hansen hver med en halvdel

12/6-1901

Tømrer Jørgen Hansen køber
Lars Hansens halvdel

7/3-1906

Mette Kirstine Hansen

26/9-1906

Overretssagfører Axel Guthmann

12/1-1916

Gårdejer Julius Hansen

26/3-1924

Gårdejer Svend Aage Kjellund

1939

ingeniør S. Wodskou

1947

Helge Skov

1974

Gerda E. Skov

1980

Tømrermester Poul Christiansen

Langemosegård

Matrikel 22a (ldag 22bl) Bagsværd

Langemosegård set fra Bagsværdvej. Foto: Lone Dam, 1999.

Langemosegårds gårdsplads og en del af huset set fra Bagsværdvej. Desværre har Arkivet ingen gamle fotografier af gården. Foto: Lone Dam, 1999.

Langemosegård bestod i 1851 af et hus og en lade, men der blev bygget til ad åre, så bygningen i begyndelsen af det tyvende århundrede fremstod firelænget. Gården blev drevet som landbrug, men af håndværkere eller folk fra Københavns bedre borgerskab og ikke deciderede landbrugsuddannede mennesker. I 1929 brændte stuehuset samt to længer. Stuehuset blev først genopført af elektroingeniør Søren Peter Wodskou, der købte gården i 1939.

I 1929 bestod gården af parcellerne Se, 22a, 22ab og 25a. Det svarer til området ved nuværende Skovkæret, Langemosevej, Grandalen, Værebrovej ved Mosediget og den del af Vandkarsevej, der ligger yderst mod kommunegrænsen. D.v.s. gårdens jorder strakte sig fra Hareskoven ned mod kommunegrænsen mod Herlev. Selve gården bestod i 1939 af det nye stuehus og laden fra 1851. De to bygninger var sammenbygget, så man kunne gå tørskoet fra stuehus til stald/lade. Stuehuset var af ingeniør Wodskou blevet opdelt i to separate lejligheder, der begge blev lejet ud.

Da familien Skov købte huset af Wodskou, kunne de kun overtage stueetagen i første omgang. Lejerne på 1.sal blev sagt op og lejerne fra stueetagen flyttede derop ved den lejlighed. Først i 1951 fik familien Skov råderet over hele deres hus, da de sidste lejere flyttede. Familien Skov købte ca. 1 tønde land med til bygningerne. Resten af jorden forblev Wodskous. Han ejede en fabrik, der fremstillede neonlys i Valdemarsgade i København og spekulerede vist i jord. I hvert fald havde samme Wodskou udvidet jordarealet en del i de år, han ejede gården og efter at Wodskou havde afhændet gården opførte han en sommerbolig på Vandkarsevej 30, matrikel 7ge.

Den stald/lade der havde overlevet branden i 1929 blev af Helge Skov brugt til hønseri. Derudover holdt han kaniner og var internationalt anerkendt biavler. Helge Skov indrettede badeværelse på 1. sal og indlagde centralvarme i huset, så det blev tidssvarende. I stueetagen var der tre stuer og køkken + en mindre udestue, kaldet Palmehaven. Desuden hørte der et vaskehus og et brænderum til ejendommen. Helge Skov døde i 1974, men hans hustru Gerda blev boende i huset i endnu seks år. I dag ligger resterne af Langemosegård på matrikel 22bl, Vandkarsevej 448.

Oetail/e fra indgangspartiet på Langemosegård, set fra Vandkarsevej 448. Foto: Lone Dam, 1999.

*Realregister:
bd. 1, folio 151; bd. 1, folio 156; bd. 1, folio 204; bd. 37, folio 151
Brandtax:
ingen, hverken nye eller gamle*